

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

OSOBNOST PACHATELE SÉRIOVÝCH VRAŽD

Autor práce: Michaela Pohanová, DiS.

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: Mgr. Zuzana Kocíková

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2021

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 6, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Michaela Pohanová, DiS.

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Místo studia: Příbram

Název bakalářské práce: Osobnost pachatele sériových vražd

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: A personality of the perpetrator of serial murders

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Zuzana Kocíková, kocikova@sbrez.cz

Datum zadání bakalářské práce (měsíc, rok):

Cíl bakalářské práce: Cílem bakalářské práce bude najít společné charakteristické rysy podobnosti pachatelů.

Student: Michaela Pohanová, DiS.	10.2. 2021 datum	 podpis
Vedoucí práce: Mgr. Zuzana Kocíková	10.2. 2021 datum	 podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	23.11. 20 datum	 podpis
Prorektorka pro studium a vnitřní záležitosti: RNDr. Růžena Ferebauerová	1. 12. 20 datum	 podpis
Pověřený rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	1. 12. 20 datum	 podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů. Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. V platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. Zveřejněny posudky vedoucího a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....
Michaela Pohanová, DiS.

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. Zuzaně Kocíkové za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

POHANOVÁ, M. *Osobnost pachatele sériových vražd: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2021, 69 s. Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Zuzana Kocíková.

Klíčová slova: Pachatel, případ, sériové vraždy, společné rysy, trestný čin.

Bakalářská práce nesoucí název *Osobnost pachatele sériových vražd* je rozdělena na teoretickou a metodickou část. Práce se skládá z pěti kapitol. V úvodní teoretické části se práce věnuje charakteristice Trestného činu a skutkové podstaty. Ta se dále dělí na subjekt a subjektivní stránku a objekt a objektivní stránku. V následující kapitole je definován trestný čin vraždy a mnohonásobné vraždy. Další kapitola popisuje Etiologii a fenomenologii sériových vražd. V poslední z těchto kapitol v teoretické části je kapitola *Osobnost pachatele kriminogenních faktorů*, která se zabývá popisem a typy pachatele.

V Metodice práce je uvedeno šest případů popisu sériových vrahů na území České republiky po roce 1948. Případy jsou seřazeny podle vražedné aktivity a popisují život, spáchané trestné činy a psychologický profil pachatele. Hlavním cílem bakalářské práce je najít společné rysy a podobnosti osobností těchto pachatelů u jednotlivých sériových vražd.

ABSTRACT

POHANOVÁ, M. *A personality of the perpetrator of serial murders: Bachelor Thesis*. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2021, 69 p. Supervisor: Mgr. Zuzana Kocíková.

Key words: Perpetrator, case, serial murders, common features, crime.

The bachelor's thesis entitled *The personality of the perpetrator of serial murders* is divided into theoretical and methodological part. The work consists of five chapters. In the introductory theoretical part, the work deals with the characteristics of the Crime and the facts. It is further divided into subject and subjective side and object and objective side. The following chapter defines the crime of murder and multiple murder. The next chapter describes the Etiology and phenomenology of serial murders. In the last of these chapters in the theoretical part is the chapter personality of the offender criminogenic factors, which deals with the description and types of offender.

The Methodology of Labor contains six cases of the description of serial killers in the Czech Republic after 1948. The cases are sorted according to the murderous activity and describe the life, the crimes committed and the psychological profile of the perpetrator. The main aim of the bachelor's thesis is to find common features and similarities of the personalities of these offenders in individual serial murders.

OBSAH

ÚVOD.....	9
1 Cíl a metodika bakalářské práce	10
2 Základní charakteristika a pojmy	11
2.1. Trestný čin	11
2.1.2 Skutková podstata trestného činu	11
2.1.3 Vývojová stádia trestného činu	15
2.2. Skutková podstata trestného činu vraždy.....	16
2.2.1 Trestný čin vraždy.....	16
2.2.2 Členění vraždy	17
2.2.3 Mnohonásobné vraždy	19
2.2.4 Rozdíl mezi vraždou a zabitím.....	19
2.3. Etiologie a fenomenologie sériových vražd.....	20
2.3.1 Etiologie sériových vražd.....	20
2.3.2 Behaviorálně patologické jevy	22
2.3.3 Fenomenologie sériových vražd	24
2.3.4 Vražedná mobilita – akční rádius.....	26
2.3.5 Odlišnosti v provedení vražd masovými a sériovými vrahy	27
2.4. Osobnost pachatele kriminogenních faktorů	27
2.4.1 Typy osobnosti pachatele	28
2.4.2 Typy jednotlivých vrahů	29
2.4.3 Typologie pachatelů	30
2.4.4 Rozdělení pachatele podle pohlaví.....	31
2.4.5 Věk pachatele	31
2.4.6 Motivační vzorce k provedení vraždy.....	32
2.4.7 Profilování pachatele.....	34
2.4.8 Náprava pachatele	36

3.	Metodika práce.....	38
3.1	Kazuistiky	38
3.1.1	Kazuistika č. 1.....	38
3.1.2	Kazuistika č. 2.....	44
3.1.3	Kazuistika č. 3	48
3.1.4	Kazuistika č. 4.....	53
3.1.5	Kazuistika č. 5	55
3.1.6	Kazuistika č. 6.....	58
4.	Vyhodnocení	62
	ZÁVĚR.....	65
	Seznam bibliografických odkazů	67

ÚVOD

Téma bakalářské práce, Osobnost pachatele sériových vražd, pojednává o problematice, která hýbe světem a zajímá mnoho lidí. Z celkového počtu spáchaných trestných činů tvoří vraždy jen nepatrnou část. Dříve nebyla naše společnost tolik informována, ale dnes nás média zaplavují událostmi z celého světa. Sériové vraždy většinou znepokojí veřejnost natolik, že zájem o jejich vyřešení má vzhledem ke své škodlivosti největší prioritu ze strany veřejnosti. Veřejnost se především zajímá o práci orgánů činných v trestním řízení a jejich postupy a výsledky, které vedou k dopadení a potrestání pachatele. Když jsou orgány neúspěšné, reakcí veřejnosti je odsouzení jejich práce, i když vůbec netuší, co stojí za nedopadením pachatele nebo neúspěšným krokem. Sériové vraždy jsou nepochybně předním jevem současné kriminality. Je to fenomén, jehož výzkum je předmětem zájmu především kriminologie, psychologie a sociologie.

Sériový vrah je pachatel, který zabije minimálně dva a více lidí v určitém časovém úseku. Ve společnosti se náhle začne šířit panika a vyvstává otázka, zda pachatel udeří znovu, kdo bude jeho další obětí a zdali je okolí bezpečné. Na tuto otázku si však můžeme odpovědět: NE. Sériovní vrazi jsou nevyzpytatelní a nikdo si nemůže zcela jist, že nebude jeho další obětí.

Přehled literárních poznatků se skládá z pěti kapitol. První kapitola se zabývá Metodikou bakalářské práce, v druhé kapitole jsou vymezeny pojmy, které souvisí s problematikou. Třetí kapitola popisuje Skutkové podstaty trestného činu, čtvrtá kapitola se zabývá příčinami chování pachatele v průběhu vývoje společnosti, popisem kriminality sériových vrahů a pátá kapitola popisuje osobnost pachatele a jeho nápravu.

Cílem bakalářské práce je najít společné charakteristické rysy a podobnosti pachatelů u jednotlivých sériových vražd na území České republiky po roce 1948.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Bakalářská práce je členěna do jednotlivých kapitol. Práce čerpá především z knižních zdrojů, z trestně právních předpisů a ověřených internetových zdrojů.

Hlavním cílem bakalářské práce je najít společné charakteristické rysy a podobnosti pachatelů u jednotlivých sériových vražd na území České republiky po roce 1948.

Práce se skládá z pěti kapitol. Je rozdělena na teoretickou a metodickou část. Teoretická část popisuje Trestný čin, skutkovou podstatu, která se dělí na objekt, objektivní stránku a subjekt, subjektivní stránku. Další kapitola charakterizuje trestný čin vraždy, členění vraždy, mnohonásobné vraždy a rozdíl mezi vraždou a zabitím. Dále se zabývá etiologií a fenomenologií sériových vražd a také se věnuje popisu a typologií Osobností pachatele kriminogenním faktorům.

Pro výzkumnou část práce bylo záměrně zvoleno šest kazuistik, kdy pro stanovení a zvýšení objektivity byly vybrány pouze případy, kdy pachatel jednal samostatně, bez spolupachatele. I z tohoto důvodu práce neobsahuje kazuistický rozbor trestné činnosti manželů Stodolových, byť tito jsou považováni za nejnebezpečnější sériové vrahy, co do rozsahu v novodobých dějinách československé kriminality.

2 Základní charakteristika a pojmy

2.1. Trestný čin

„Trestným činem se rozumí protiprávní čin, který trestný zákon označuje za trestný, a který vykazuje znaky uvedené v trestním zákoně.“¹

„Trestní zákoník rozděluje trestné činy na přečiny a zločiny. Přečiny jsou všechny nedbalostní trestné činy a ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do pěti let. Zločiny jsou všechny trestné činy, které nejsou podle trestního zákona přečiny; zvláště závažnými zločiny jsou ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně deset let.“²

2.1.2 Skutková podstata trestného činu

Skutkovou podstatou trestného činu se rozumí souhrn znaků trestného činu určitého druhu (např. krádeže, loupeže, vraždy aj.), kterými se od sebe jednotlivé trestné činy odlišují. Znaky skutkové podstaty jsou popsány ve zvláštní části trestního zákoníku (dále jen TZ), kde jsou rozděleny na základě hodnotového systému do třinácti hlav.³

Dále můžeme dělit na skutkovou podstatu základní a skutkovou podstatu kvalifikovanou. Skutková podstata základní uvádí znaky běžné pro daný typ trestného činu. Například vražda základním způsobem spáchána, bude potrestána odnětím svobody na deset až osmnáct let. Skutková podstata kvalifikovaná je tvořena znaky základní skutkové podstaty a nějakým dalším znakem, který určuje vyšší stupeň nebezpečnosti. Kupříkladu vražda spáchaná zvláště surovým způsobem, bude potrestána až doživotím.⁴

Skládá se z obligatorních a fakultativních znaků. Obligatorními znaky jsou objekt, objektivní stránka, subjekt a subjektivní stránka. Pokud nesplňuje trestný čin všechny tyto znaky, nejedná se o skutkovou podstatu trestného činu.⁵

¹ ČESKO: zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, § 13 [online]. [cit. 2021-01-03]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>

² ČESKO: zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, § 14 [online]. [cit. 2021-01-03]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>

³ NOVOTNÝ, František a Josef SOUČEK. *Trestní právo hmotné*. 3., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010., s. 116-117. ISBN 978-80-7380-291-2.

⁴ HRADIL, Petr. *Právo pro gymnázia, obchodní akademie, střední a vyšší odborné školy: podle právního stavu k 1. 1. 2017*. Valašské Klobouky: Petr Hradil, 2017, s. 383. ISBN 978-80-270-2590-9.

⁵ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 2. aktualiz. vyd. Praha: Linde, 2010. s. 146. ISBN 80-7201-630-x.

Objekt a objektivní stránka

Objektem trestného činu jsou společenské vztahy, hodnoty a zájmy (důstojnost, život člověka, zdraví), které jsou chráněné trestním zákonem. Souhrn těchto zájmů a vztahů se označuje jako obecný objekt. Tento objekt představuje chráněné zájmy a podle nich se řadí trestné činy do jednotlivých hlav zvláštní části trestního zákona.⁶

Objektem trestného činu vraždy je lidský život a pro správné určení objektu, je třeba určit počátek a konec lidského života. Z hlediska soudní praxe a trestního práva se za hranici, kdy lidská bytost přestává být plodem a stává se člověkem, považuje počátek porodu. Za konec života se bere smrt, jako biologická smrt mozku. Jedná se o stav organismu, u kterého je obnovení všech životních funkcí již nenávratné. Život člověka je též chráněn, je-li člověk smrtelně nemocen nebo smrtelně raněn a jeho smrt je neodvratná.⁷

Objektivní stránka trestného činu tvoří obligatorní a fakultativní znaky. Mezi obligatorní neboli povinné znaky patří jednání, následek a příčinný vztah.⁸ Jednání je projev vůle ve vnějším světě. U trestného činu vraždy podle § 140 odst. 1 TZ přichází v úvahu dvě formy jednání a to konání nebo opomenutí. Následek je ohrožení nebo porušení zájmů chráněného jednotlivými ustanoveními, které jsou uvedeny ve zvláštní části trestného zákoníku.⁹

Příčinný vztah mezi jednáním a následkem trestného činu je posledním obligatorním znakem skutkové podstaty. Pachatel může být trestně odpovědný jen tehdy, pokud svým jednáním skutečně způsobil následek. Stane-li se, že chybí příčinný vztah, nenastane trestní odpovědnost.¹⁰

Doplňují se o znaky nepovinné neboli fakultativní znaky, kam se řadí, čas jednání, hmotný předmět útoku, místo jednání a účinek.¹¹

Fakultativní znaky nemusejí být ve skutkových podstatách všech trestných činu. Pouze tehdy, pokud se ve skutkové podstatě trestného činu vyskytuje některý z nich,

⁶ MITLÖHNER, Miroslav. *Trestní právo hmotné*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2010, s. 18. ISBN 978-80-7435-069-6.

⁷ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 2. aktualiz. vyd. Praha: Linde, 2010. s. 477-478. ISBN 80-7201-630-x.

⁸ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 2. aktualiz. vyd. Praha: Linde, 2010. s. 146. ISBN 80-7201-630-x.

⁹ NOVOTNÝ, František a Josef SOUČEK. *Trestní právo hmotné*. 3., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010., s. 118. ISBN 978-80-7380-291-2.

¹⁰ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 2. aktualiz. vyd. Praha: Linde, 2010. s. 173. ISBN 80-7201-630-x.

¹¹ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 2. aktualiz. vyd. Praha: Linde, 2010. s. 146. ISBN 80-7201-630-x.

stává se tento znak pro onu skutkovou podstatou povinným, a bez naplnění tohoto znaku by se nejednalo o trestný čin.¹²

Způsob páčání je ovlivňováno místem činu, jako je přehlednost, přístupnost, blízkost zástavby a komunikací atd. Tyto podmínky slouží pachateli k vniknutí na místo a odchod z něj, délku pobytu na místě, intenzitu násilí, volbu denní doby a jiné znak jednání. Kupříkladu liduprázdný les umožní pachateli nejen spáchání vraždy ale také ukrytí mrtvoly. Způsob páčání též ovlivňuje délka časového intervalu, denní doba, den v týdnu a roční období. Také hustota pohybu lidí na místě, hluchnost prostředí, viditelnost a střežení objektu. Pokud si pachatel může zvolit čas páčání, volí si dobu tak, aby pro něho byly podmínky co nejpriznivější.¹³

Účinek, je ohrožení nebo porušení hmotného předmětu útoku např. u trestného činu ublížení na zdraví podle § 146 odst. 1 trestního zákoníku se za účinek považují změny na lidském těle způsobené jednáním pachatele.¹⁴

Subjekt a subjektivní stránka

Pojem pachatel definuje § 22 odst. 1. TZ takto, aby mohla být fyzická osoba pachatelem, musí v době činu naplňovat následující znaky: musí být příčetná, dovršila patnáctý rok věku, je rozumově a mravně vyspělá, jde-li o mladistvého pachatele provinění, podle okolností jde o osobu charakterizovanou zvláštními znaky např. konkrétní subjekt.¹⁵

TZ uvádí v § 25 věkovou hranici patnáct let jako počátek trestní odpovědnosti. V tomto případě mluvíme o věku, který se nazývá věk matrikový. Tento věk se počítá od data narození uvedeného v matriční knize narozených dětí. Od věku matričního se odlišuje věk mentální, který vyjadřuje celkovou vyspělost pachatele a úroveň jeho dospívání. Trestní zákon se opírá o věk matrikový, vypovídá o rozumové a mravní vyspělosti pachatele a je znakem subjektu trestného činu. Toto však platí pro pachatele dospělé, jejichž vývoj je ukončen. Příčetnost subjektu můžeme rozdělit na nepřičetnost nezaviněnou a přičetnost zaviněnou.

¹² JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 2. aktualiz. vyd. Praha: Linde, 2010. s. 178. ISBN 80-7201-630-x.

¹³ MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika*. 2., přeprac. a dopl. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2004, s. 40-41. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 80-7179-878-9.

¹⁴ NOVOTNÝ, František a Josef SOUČEK. *Trestní právo hmotné*. 3., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010., s. 118-119. ISBN 978-80-7380-291-2.

¹⁵ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 2. aktualiz. vyd. Praha: Linde, 2010. s. 181-182. ISBN 80-7201-630-x.

Nezaviněná nepřičetnost je spojována s duševními poruchami, jako jsou například hluboká porucha vědomí, mentální retardace, těžká asociální porucha osobnosti nebo jiná těžká duševní či sexuální odchylka. Zviněná nepřičetnost je úmyslná trestní odpovědnost pachatele, který spáchal trestný čin požitím návykové látky, tímto se pachatel snaží otupit své zábrany ke spáchání trestného činu vraždy. Ať už je důvod poruchy jakýkoliv, nelze pachatele trestat, pokud nebyl schopen rozpoznat protiprávnost svého činu. U mladistvých trestní odpovědnost začíná dnem, který následuje po dni patnáctých narozenin. Tímto se zabývá a ukládá opatření za provinění v samotném zákoně o soudnictví ve věcech mládeže zákon č. 218/2003 Sb.¹⁶

Subjektivní stránka zahrnuje soubor znaků, které charakterizují psychiku pachatele ve vztahu k trestnému činu. Jedním obligatorním znakem je zavinění, které má formu úmyslu či nedbalosti. Zavinění je jednou ze základních zásad trestního práva, chybí-li zavinění pachatele, nevzniká trestní odpovědnost. Fakultativní znaky jsou pohnutka neboli motiv, cíl neboli záměr pachatelovo jednání. Pohnutku, jako znak skutkové podstaty najdeme v § 140 odst. 3 písm. g) – vražda spáchaná na jiném pro jeho rasu, příslušnost k etické skupině, politické přesvědčení, národnost, vyznání nebo proto, že je bez vyznání. Tyto znaky subjektivní stránky jsou nepovinné a nemusí se vyskytovat v každé skutkové podstatě.¹⁷ Cílem trestného činu může být například teroristický útok ohrožující život nebo zdraví člověka s cílem způsobit smrt nebo těžkou újmu na zdraví.¹⁸

Zavinění je vnitřní vztah člověka k určitým skutečnostem vytvořený pachatelem bez jeho přičinění již v době činu. Též se používá slovo „vina“, které má ovšem jiný smysl. Vinou se označuje fakt, že došlo ke spáchání trestného činu, jestliže se poukáže na osobu, která má nést odpovědnost za trestný čin. Například u soudu, kdy soud rozhodne rozsudkem, zda se obžalovaný uzná vinným nebo se obžaloby zprošťuje. Zde označuje vina nejen zavinění trestného činu ale i souhrn podmínek nutných k tomu, aby šlo o trestný čin. Výrok o vině se vyžaduje k uplatnění trestní odpovědnosti a zavinění

¹⁶ KRATOCHVÍL, Vladimír. *Trestní právo hmotné: obecná část*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012, s. 221-230 Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7179-082-2.

¹⁷ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Linde, 2010. s. 207-208. ISBN 80-7201-630-x.

¹⁸ NOVOTNÝ, František a Josef SOUČEK. *Trestní právo hmotné*. 3., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010., s. 153. ISBN 978-80-7380-291-2.

je jen jednou z podmínek nutných k tomu, aby tu byl trestný čin, a aby bylo možné mluvit o vině osoby, která jej spáchala.¹⁹

Rozlišujeme dvě formy zavinění, a to zavinění úmyslné a zavinění z nedbalosti. Zavinění úmyslné se dělí dále na úmysl přímý a úmysl nepřímý. Zavinění z nedbalosti se dělí na nedbalost vědomou a nedbalost nevědomou.²⁰

2.1.3 Vývojová stádia trestného činu

Vývojová stádia trestné činnosti se dělí na určité fáze, které jsou typické pro uskutečňování úmyslu pachatele spáchat trestný čin. Vývojovými stádii trestné činnosti jsou: pokus, příprava a dokonání trestného činu.

Jedná se o myšlenky pachatele spáchat trestný čin, projev myšlenky spáchat trestný čin, přípravu trestného činu, pokus trestného činu a dokonání trestného činu. Myšlenka spáchat trestný čin a projev myšlenky spáchat trestný čin, však nemají trestně právní význam. Typická jednání následující po dokonání trestného činu jsou pro pachatele beztrestná, ale pokud jimi pachatel naplní skutkovou podstatu jiného trestného činu, jsou pro pachatele trestná. Ovšem někdy je příprava a pokus jednáním natolik společensky škodlivým, že jsou povýšeny na dokonání trestný čin.

Příprava k trestnému činu

Příprava je prvním trestněprávním stádiem a je vymezena v § 20 trestního TZ, jako úmyslné vytváření podmínek pro spáchání zvláště závažného zločinu, které musí být u trestného činu konkrétně uvedeno. Zákon demonstrativně uvádí nejtypičtější způsoby protiprávního jednání a těmi jsou: organizování trestného činu, opatřování nebo přizpůsobování prostředků nebo nástrojů k jeho spáchání, spolčení, srocení, návod a pomoc k trestnému činu. Jde o jednání, která nejsou uvedena ve zvláštní část trestného zákona, nesměřují k dokonání trestného činu, pouze vytváří podmínky pro spáchání zvláště závažného úmyslného trestného činu.

¹⁹ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část. 2.*, aktualiz. vyd. Praha: Linde, 2010. s. 207-209. ISBN 80-7201-630-x.

²⁰ HRADIL, Petr. *Právo pro gymnázia, obchodní akademie, střední a vyšší odborné školy: podle právního stavu k 1. 1. 2017.* Valašské Klobouky: Petr Hradil, 2017, s. 388. ISBN 978-80-270-2590-9.

Pokus trestného činu

Pokus je vymezen v § 21 TZ a k dokonání trestného činu je blíže než příprava, proto je brán závažněji. Pokusem trestného činu je úmyslné jednání, které směřuje k dokonání trestného činu, například pachatel škrtil oběť s úmyslem ji usmrtit, avšak pachatel trestný čin nedokončil z důvodu okolnosti, která mu v dokonání trestného činu zabránila.²¹

Dokonaný trestný čin

Trestný čin je považován za dokonaný, jestliže jsou naplněny všechny znaky skutkové podstaty trestného činu.²²

2.2. Skutková podstata trestného činu vraždy

2.2.1 Trestný čin vraždy

Jedním z nejzávažnějších trestních činů, kterého se může lidská osoba dopustit je vražda. Ochrana lidského života je uvedena na prvním místě v Listině základních práv a svobod, kde je psáno, že každý má právo na život.²³

Klasifikace tohoto trestného činu, stejně jako u všech ostatních trestných činů s indexem kriminality, je založena na policejním vyšetřování, na rozdíl od určení soudu, soudního lékaře, koronera, poroty nebo jiného soudního orgánu.²⁴

Vražda je začleněna ve zvláštní části zákona č. 40/2009 Sb. TZ a to v hlavě první - trestné činy proti životu a zdraví, pod § 140. V tomto ustanovení je vražda specifikována následovně:

(1) *„Kdo jiného úmyslně usmrtí, bude potrestán odnětím svobody na deset až osmnáct let.*

²¹ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část. 2*, aktualiz. vyd. Praha: Linde, 2010. s. 267-274. ISBN 80-7201-630- x.

²² CHMELÍK, Jan, Jaroslav IVOR a Viktor PORADA. *Trestní právo hmotné*. Praha: Linde, 2007, s. 89. Vysokoškolské právní učebnice. ISBN 978-80-7201-652-5.

²³ ČESKO: zákon č. 2/1993 Sb., listina základních práv a svobod, čl. 6, [online]. [cit. 2021-01-03]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>

²⁴ DOUGLAS, John E. *Crime classification manual: a standard system for investigating and classifying violent crimes*. 2nd ed. San Francisco, Calif.: Jossey-Bass, 2006, p. 13, ISBN 0787985015.

(2) *Kdo jiného úmyslně usmrtí s rozmyslem nebo po předchozím uvážení, bude potrestán odnětím svobody na dvanáct až dvacet let.*

(3) *Odnětím svobody na patnáct až dvacet let nebo výjimečným trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2.*

a) na dvou nebo více osobách,

b) na těhotné ženě,

c) na dítěti mladším patnácti let,

d) na úřední osobě při výkonu nebo pro výkon její pravomoci,

e) na svědkovi, znalci nebo tlumočnickovi v souvislosti s výkonem jejich povinnosti,

f) na zdravotnickém pracovníkovi při výkonu zdravotnického zaměstnání nebo povolání směřujícího k záchraně života nebo ochraně zdraví, nebo na jiném, který plnil svoji obdobnou povinnost při ochraně života, zdraví nebo majetku vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona,

g) na jiném pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání,

h) opětovně

i) zvláště surovým nebo trýznivým způsobem, nebo j) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného majetkový prospěch nebo ve snaze zakrýt nebo usnadnit jiný trestný čin nebo z jiné zavrženíhodné pohnutky.

(4) *Příprava je trestná.*²⁵

Trestný čin spáchaný mladistvými se nazývá provinění. Je uvedeno v § 6 zákona o soudnictví ve věcech mládeže č. 218/2003 Sb.²⁶

2.2.2 Členění vraždy

V policejních statistikách nalezneme dělení vražd na:

- vraždy loupežné,
- vraždy sexuální,
- motivované osobními vztahy,

²⁵ ČESKO: zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, § 140 [online]. [cit. 2021-01-04]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>

²⁶ NOVOTNÝ, František a Josef SOUČEK. *Trestní právo hmotné*. 3., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010., s. 85. ISBN 978-80-7380-291-2.

- vraždy na objednávku,
- vraždy novorozence matkou a
- vraždy ostatní.

Loupežné vraždy jsou charakterizovány tím, že pachatel se chce zmocnit cenné věci oběti. Jejich jednání bývá plánované a vraždí v obydlí oběti. Užívají sečné a střelné zbraně a jiné nástroje. Při zadržení odmítají odpovědnost za provedený trestný čin a neprojevují žádné emoce k usmrcené oběti.

Málo čtenou skupinou jsou sexuální vrazi. Vraždy jsou provedeny velmi brutálním způsobem, který většinou v mnoha případech provází týrání oběti. Vraždy tohoto typu, vedou k uspokojování sexuálních potřeb, u sadistických vrahů naopak vede k potřebě ovládat a svou oběť ponižovat. Pachatele sexuálních vražd jedná pod vlivem alkoholu, svou oběť nenají a navazují s ní slovní kontakt. Používají nože, škrtidla a jiné nástroje k útoku na oběť. Pachatelé nezanechávají sperma na místě činu ani na těle oběti neboť nejsou schopni dosáhnout vyvrcholení.

Vraždy motivované osobními vztahy tvoří bezmála polovinu všech spáchaných vražd. Motivy jsou odlišné, může se jednat o vraždu ze msty, ze žárlivosti, z nenávisti, konfliktu a dalších. Například u vraždy v konfliktu bývá obětí zpravidla nejbližší osoba pachatele kupříkladu manželka, přítelkyně či děti.

Nájemné vraždy neboli vraždy na objednávku tvoří v policejních statistikách velmi malou část. Není zde žádný vztah mezi obětí a pachatelem a jde o čin předem připravený. Pachatel se po činu snaží oběť ukrýt a jako jediný z pachatelů vražd používá k přepravě auto.

Vražda novorozenců matkou jsou v polovině případů připravované. Zpravidla se jedná o nechtěná těhotenství, kdy se žena nenavštěvuje lékaře ani poradnu a na porod se nepřipravuje. Porod většinou probíhá u ženy doma a není přítomna žádná jiná osoba. Matka dítě neusmrtí, ale zanechá jej na místě porodu.

Můžeme se také setkat s pojmem ostatní vraždy, kam můžeme zařadit například vraždy spáchané v souvislosti s drogovou kriminalitou, organizovanou kriminalitou, únosem a mnoho dalších, které se nacházejí v policejní statistice.²⁷

²⁷ MAREŠOVÁ, Alena, Radovan HAVEL, Milada MARTINKOVÁ a Miroslav TAMCHYNA. *Násilná kriminalita v nejisté době*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2015. s. 90-91. ISBN 978-80-7338-149-3.

2.2.3 Mnohonásobné vraždy

V médiích, seriálech i běžní lidé používají mylný pojem mnohonásobná vražda. Mnozí z nás si pod názvy „sériový vrah“ a „masový vrah“ představí jakéhokoliv pachatele, který zavraždil více jak jednu osobu. Činy a profil sériového vraha od vraha masového jsou naprosto odlišné. Především se jedná z hlediska psychologického, kriminalistického a behaviorálně patologického o jinou osobnost pachatele, která se odlišuje motivací, zbraněmi a místem činu. Existuje ještě třetí typ vraha, tzv. „záchvatový vrah. Sériový vrah vraždí své oběti v sérii za sebou na jiných místech v různý čas, ale masový vrah vraždí v mase, to znamená, že vraždí své oběti na jednou místě v jeden čas. Záchvatový vrah se odlišuje od předchozích dvou typů tím, že vraždí v sérii, která je vražednou vlnou a po nějaké době utichne a skončí.²⁸

2.2.4 Rozdíl mezi vraždou a zabitím

V obou případech jde o trestný čin proti životu, avšak vražda je závažnějším trestným činem, než zabití. Vražda neboli úmyslné usmrcení člověka se rozlišuje z hlediska míry úmyslného způsobení následku vražda prostá upravena § 140 odst. 1 TZ a vražda spáchaná s rozmyslem nebo po předchozím uvážení upravena § 140 odst. 2 TZ, u níž je trestní sazba vyšší. Vražda prostá je úmyslné usmrcení jiného a je vymezena vůči závažnějšímu typu vraždy a vůči zabití negativně. Toto jednání je páchané bez rozmyslu nebo předchozího uvážení, avšak pachatel na druhé straně nejednal v silném rozrušení ze strachu, zmatku, úleku či jiného omluvitelného hnutí mysli nebo v důsledku předchozího zavrženíhodného úkonu poškozeného.

Vražda spáchaná s rozmyslem nebo po předchozím uvážení je samostatná kvalifikovaná skutková podstata, která obsahuje jeden znak navíc, týkající se míry úmyslného zavinění a ten zvyšuje závažnost činu, ale nemění jeho základní povahu. Rozmysl je bezprostředně předcházející uvážení na krátkou dobu spáchání činu, při kterém má pachatel možnost zhodnotit důvody, zda vraždu spáchat nebo důvody, jež mohou od vraždy odrazovat. Předchozí uvážení se od rozmyslu liší větším časovým odstupem spáchání vraždy a vztahuje se na samotné uvážení rozhodnutí spáchat trestný čin a obsahuje i plán, k němuž patří zvolení prostředků a způsob provedení trestného činu.

²⁸ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vražd: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vražd současnosti*. Praha: Grada, 2013. s. 14. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4.

Zabití je upraveno § 141 TZ a je od vraždy rozlišeno tím, že osoba, která se dopustila úmyslného trestného činu usmrcení, však jednala v silném rozrušení ze strachu, zmatku, úleku nebo jiného omluvitelného hnutí mysli nebo v důsledku předchozího zavrženíhodného úkonu poškozeného. Podle současné právní úpravy jde o úmyslné usmrcení v silném emotivním rozrušení pachatele, které lze obecně označit za omluvitelné hnutí mysli. Silné rozrušení pachatele je afektivní reakce a může být krátkodobá či déle trvající. Strachem pachatele se rozumí reakce na nebezpečí či ohrožení života. Zmatek a úlek jsou duševní stavy pachatele, které se projeví bez konkrétní představy pouze úsečně.²⁹

2.3. Etiologie a fenomenologie sériových vražd

2.3.1 Etiologie sériových vražd

Behaviorální patologie jsou poruchy chování, s nimiž souvisí patologické jevy a věnuje se včasnému diagnostikování, vyhledávání, prevenci a poruch chování. Také studuje problematiku antisociálních a asociálních poruch chování, patologické jevy, agresivní či impulzivní poruchy.³⁰

V kontextu s poznáním příčin a podmínek násilného chování, můžeme vysledovat v průběhu vývoje a rozvoje společnosti a teorií. Za nejznámější etiologické faktory můžeme považovat:

- vrozené osobnostní charakteristiky,
- poruchy psychosociálního vývoje jedince,
- vliv rodinného prostředí,
- trávení volného času,
- postoj společnosti k násilí a
- vliv alkoholu.

Osobnost jedince lze popsat jako „*dynamickou organizaci psychofyzických systémů v jedinci, která určuje jeho adaptaci na prostředí a jeho charakteristické způsoby požívání a chování.*“ Příčinou kriminálního chování u jedince je přítomnost nebo absence určitých charakteristik nebo vlastností, které jsou spjaty s kriminálním

²⁹ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část. 2.*, aktualiz. vyd. Praha: Linde, 2010. s. 478-480. ISBN 80-7201-630-x.,

³⁰ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vražd: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vražd současnosti.* Praha: Grada, 2013. s. 61. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4.

chováním. Ovšem dynamické faktory souvisejí se samotným průběhem socializace. Jde o přetvoření vnějších vlivů ze strany osoby, jež působí na jeho individuální charakteristiky či je výsledkem učení.

Vývoj jedince je možno nazvat jako individuální nepřetržitý proces zahrnující tělesnou i psychickou stránku. Jednotlivá vývojová období se odlišují kvalitativně, rychlostí vývoje jednotlivých funkcí. Musíme brát však v potaz, že na sebe vzájemně navazují. Každé vývojové období přináší určitá rizika rozvoje kriminálního chování u jedince. Jako jedno z nejvíce ohrožených období se bere období pubescence a adolescence. Dítě se mění v dospělého a odpovědného jedince, který se připravuje na plnohodnotný život ve společnosti. S dospíváním přichází pracovní, partnerská či rodičovská role. Musíme mít však na paměti rizika sociálně deviantního chování osobnosti, které se může v období zrání u dítěte projevit. Jde například o vztah prostředí, ve kterém jedinec vyrůstal. Nejdůležitější úlohou socializace je rodinné prostředí jedince. V období raného dětství jsme k vnějším vlivům nejcitlivější a nejvnímavější. Jedinice se v rodině učí, pozoruje chování a jednání rodinných příslušníků a učí se nápodobou. Rodina dítěti zajišťuje v rámci sociálního učení hodnotové vzory a vzorce chování, které mu dále pomáhají v navázání pozitivních sociálních vztahů. Násilné chování vzniká v důsledku naučené nebo vytvořené vazby s delikventními osobami v rodinném prostředí. Tyto osoby mohou jedince v násilném či delikátním chování podporovat. Z tohoto ohledu se jeví, jako velice rizikové rodinné prostředí, ve kterém dochází k projevům sociální deviace, ba dokonce k násilnému kriminálnímu jednání. V některých rodinách toto chování může být bráno za přirozené a dítě ho nápodobou automaticky opakuje. Dle různých výzkumů se ukazuje, že generační přenos například u jedinců, kteří byli v domácím rodinném prostředí týráni ze strany rodičů tento model, přenášejí dále do své rodiny, vůči svým dětem. Média, jako sledování televize, internet, hraní počítačových her, aktivity na sociálních sítích například Facebook, Skype a další jsou součástí našich volnočasových aktivit a mají velký vliv na socializaci nás všech. Média ovlivňují postoje nebo názory mládeže, a to jak v kladném slova smyslu, tak v i v negativním a to je pro mladé generace velmi rizikové. Děti jsou často vystavovány násilí v pořadech, které se vysílají v televizi, a toto může vést k napodobování negativního vzoru z pořadu. Dnes a denně se v televizi setkáváme se spoustou kriminálních případů, velmi často násilného charakteru. V mnoha případech toto postrádá pohled odborníka, který by mohl vysvětlit příčiny a závažné následky kriminálního chování. Musíme brát v úvahu jisté odlišnosti v míře

tolerance různých odchylek od stanovených norem jako například rozdílnými tradicemi, hodnotami, zvyklostmi a kulturou. Tolerance násilí je ze strany společnosti ovlivněna dalšími prvky. Můžeme do nich zahrnout například ekonomické faktory, prudké sociální změny, dostupnost zbraní, alkoholové a nealkoholové toxikománie, delikventní prostředí a absence emocionálních vazeb v rodině. Mezi významné kriminogenní faktory patří alkohol a nealkoholové drogy. Požití alkoholu vede k utlumení sociálních a morálních zábran a přivádí osobu do stavu, kdy porušuje společenské, právní a morální normy. Významnou roli sehrává dostupnost alkoholu na tru a tolerance k jeho užívání ze strany společnosti. Užívání psychotropních látek není zastoupené v takové míře, jako alkohol. Mezi psychotropní látky můžeme zařadit pervitin, heroin, ale také používané látky, jako léky například hypnotika či analgetika.³¹

2.3.2 Behaviorálně patologické jevy

Vysoce hostilní chování ke zvířatům je častým předpokladem v anamnézách sériových vrahů a vyskytuje se ve většině profilů agresivně sadistických jedinců. Nejznámějším profilem je Macdonaldova triáda z roku 1963, kterou publikoval J. M. Macdonald a je zaměřena na psychotické a nepsychotické pacienty se sociopatickými či sadistickými sklony. V anamnéze těchto jedinců našel tři průkazné charakteristické poruchy s výskytem v dětství. Tuto vzájemnost zhodnotil jako předpoklad sadistického jednání s vražednou tendencí. Jednalo se o kombinaci enurézy, fascinace ohněm a hostility ke zvířatům. Později bylo potvrzeno v kontrolní Helleman-Blackmanově studii, která tuto vzájemnost ověřila jako sociopatickou triádu a prediktivní kombinaci budoucího kriminálního chování. Soudobé studie jsou k této triádě kritičtější z důvodu hlubší analýzy hostitele ke zvířatům. Rozpory při diagnostikování jsou potřeba vnímat sociokulturní odlišnosti vztahů a přístupu ke zvířatům, to je například v náboženství. A za druhé, je potřeba hostitele ke zvířatům vnímat, jako rozsáhlý proces a nikoliv jako samotný akt. Z tohoto důvodu vytvořili devět elementárních motivů, které se vyskytují v behaviorálním projevu hostilních jedinců: touha po ovládnutí zvířat, vykonávání msty na zvířatech, zaujatost proti specifickému druhu, vyjadřování agrese na zvířatech, růst agresivních sklónů, snaha vyvolat úlek lidí pro potěšení, zaujatost proti dané osobě, přesouvání hostility k lidem na zvířata a nespecifický sadismus. Rozdíly diagnostické specifikace se potvrdily ve

³¹ GŘIVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST a Ivana ZOUBKOVÁ. *Kriminologie*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 238-242. ISBN 978-80-7478-614-3.

vztahu ke zvířatům a prokázaly spojitost mezi eskalací sadistického násilí a hostilitou ke zvířatům. Hostilita ke zvířatům je behaviorálně patologického hlediska projevem nahromaděného napětí, vzdoru a nenávisti k silnějším agresorům, kteří vystavují svou oběť bolesti a posměchu. Jelikož je zvíře slabší a menší, jeho bolest a boj o přežití přináší agresorovi uspokojení a satisfakci. Tuto touhu můžeme vidět u sériových vrahů z nadšení.

Fascinace ohněm neboli firesetting se dělí na pyrofilii a pyromanii. Při pyrofilii je sexuální vzrušení vyvoláno ohněm a je též leckdy spojeno se zakládáním požárů. Výskyt této pyrofilie ve smyslu deviace se moc nevyskytuje. Mají úzký profesionální vztah k ohni jako například dobrovolní hasiči nebo hasiči s povoláním. Podle Donaliesové musí pachatel splňovat tyto podmínky: založení ohně nejpozději ve věku 21 let, sexuální vzrušení se projeví už při prvním, maximálně druhém založení ohně, opakuje se v krátkých časových úsecích (většinou do měsíce), založení ohně vede k uvolnění sexuálního napětí, oheň je zakládán na opuštěných místech, menších objektech, od dětství je u pachatele pozorována záliba v ohni. Často u nich nacházíme intelektovou abnormitu a abnormální sexuální vývoj související s narušenou socializací. S pyrofilním jednáním je spojena kompulzivní masturbace pachatele v blízkosti hořícího objektu. U pyromanie neboli firestarter se setkáváme spíše se silným nutkáním přítomnosti ohně či výbušin. Též jeho povolání souvisí s ohněm. Z hlediska motivace chování je u pyrofilie oheň nástrojem sexuálního vzrušení a u pyromanie součástí materiálního zničení a dalších antisociálních poruch.

Enuréza neboli porucha charakteristická bezděčným pomočováním, která je pro mentální věk jedince nenormální a není důsledkem nedostatečného ovládnutí měchýře vlivem neurologické poruchy, epileptickým záchvatům nebo strukturální anomálií močového měchýře. Tato porucha začíná obvykle kolem pátého až sedmého roku. Enuréza může být součástí další psychiatrické poruchy, nebo jak enuréza, tak poruchy citů mohou vzniknout souběžně ze sdružených etiologických vlivů. Tato porucha by se neměla diagnostikovat u dítěte mladšího pěti let nebo u jedince s mentálním věkem pod čtyři roky. Teorie propojující výskyt enurézy s pozdějšími antisociálními a násilnickými tendencemi, jakož i sociopatickým chováním byly ovšem opakovaně vyvráceny. Enuréza je nevědomá, nedobrovolná a nenásilná, zatímco hostilita ke zvířatům a zakládání ohňů jsou aktivity zcela vědomé, dobrovolné a násilné.

Denní snění jsou představy a fantazie ve bdělém stavu, mají souvislý děj a opakující se scénář, do kterého jedinec utíká. Jedinec se uzavírá do svého nitra

a vytváří si neexistující skutečnost v konkrétním čase a prostředí. Absorbované negativní emoce obrací proti svým agresorům. Mnoho sériových vrahů uvedlo, že fantazie plné smrti a násilí, do nichž osoby dali, prožívali již ve velmi útlém věku mezi pátým či osmým rokem života. U některých jedinců se však denní snění neobjevuje jen, jako obranný mechanismus, nýbrž také jako řízení prostoru sexuálních fantasií, krve a smrti. V této situaci jsou předlohou a přípravou pro mučení zvířat do budoucího vražedného násilí. U sériových vrahů je denní snění nejčastějším indikátorem diagnostikovaných jedinců.

Sexuální deviace se může projevovat různými signály už během dospívání a bývá to zvýšená agresivita nebo týrání zvířat. Ze všech typu sexuálních aktivit je kompulzivní masturbace jednou z nejstriktnějších a většinou probíhá v izolaci. U těchto jedinců stanovujeme ztíženou adaptaci, často schizoidní rysy. U chlapců se zvýší agresivní chování a u dívek spíše autoagresivita. Varující symptomy jsou pomočování se po devátém roce, krutost ke zvířatům a fascinace ohněm. U sériových vrahů je kompulzivní masturbace velice časným jevem.³²

2.3.3 Fenomenologie sériových vražd

Sériový vrah vraždí své oběti v sérii za sebou a na jiných místech v různý čas. Na sériové vraždě se může účastnit jeden či více pachatelů. Vždy se jedná o dvě nebo více zavražděných osob a jednotlivé případy se objevují v odlišných událostech v různý čas. Též uplynutá doba mezi událostmi odděluje sériové vraždy od masových vražd.³³

V následující tabulce je možné vidět srovnání dvou skupin vrahů na základě několika vybraných indikátorů, které jsou uvedeny v procentech. Jedná se o výsledky tří rozdílných výzkumů, které sledovaly stejné proměnné. Ve zkoumaném vzorku bylo 750 vrahů pouze jedné vraždy a 61 sériových vrahů.

³² DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vrahů současnosti*. Praha: Grada, 2013. s. 82-85. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4.

³³ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie masových vrahů: příběhy temné duše a nemocné společnosti*. Praha: Grada, 2015, s. 16. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-5599-1.

Indikátor	Pachatel jedné vraždy	Sériový vrah
Poruchy osobnosti	18	89
Útok spáchaný v afektu	53	4
Absence vztahu k oběti před útokem	24	80
Sexuální motiv	3	41
Zisk jako motiv	11	36
Neurologické problémy (<i>cerebral anomalies</i>)	10	33
Pokus o sebevraždu	9	27
Útok v přímé souvislosti s konfliktem	15	3
Předchozí delikvence	51	79
Intoxikace během útoku	49	28
Manuální zaměstnání	26	39
Žena jako oběť	47	66
Dlouhodobá nezaměstnanost	26	39
Dysfunkční rodinné prostředí	70	89
Svobodný či rozvedený	65	74
Muž jako pachatel	90	89

Tabulka 1 Zdroj: Drbohlav, A. *Psychologie sériových vražd*, 2013, str. 48³⁴

Z tabulky vyplývá, že u sériových vražd se častěji vyskytují poruchy osobnosti a naopak, nejednají v afektu. Ke své oběti před útokem nemají žádný vztah a jejich motiv bývá téměř v jedné polovině sexuální. S útokem v přímé souvislosti s konfliktem se u sériových vražd spíše neseťkáme, ovšem s předchozí deviací ano. Intoxikace během útoku je častější u pachatele jedné vraždy než u pachatele sériových vražd. Společnými indikátory jsou dysfunkční rodinné prostředí, stav a pohlaví pachatele.

V souvislosti se srovnáním vražd jedné oběti a sériových vražd se nabízí zmínit zajímavý fenomén, který by bylo možné nazvat „hypoteticky sériový vrah“ či jak nabízí německý profiler Stephan Harbort, „sériový vrah bez série“. Takovými jsou vrazi, kteří spáchali čin vraždy jednou a ihned byli dopadeni, ale patologie jejich osobnosti a chování, silný motiv a emocionálně bezproblémové zpracování první vražedné zkušenosti neodpovídá, že by ve vraždách dále pokračoval. Čas od času se kriminalisté

³⁴ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vražd: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vražd současnosti*. Praha: Grada, 2013. s. 48. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4.

setkají s osobností pachatele, u kterého je zcela očividné, že kdyby nebyla dopadena, své činy by rozvíjela v sérii dál.³⁵

2.3.4 Vražedná mobilita – akční rádius

Akční rádius určuje geografický prostor a přesnou lokaci všech vražd jednoho pachatele ve spojení s časovou osou. Jedná se o kruh, ve kterém se pachatel pohybuje a páchá zde násilnou trestnou činnost. V okamžiku, kdy se vyšetřovatelům podaří potvrdit a propojit více vražd u jednoho pachatele má jejich zaznamenání do grafické mapy významný přínos pro předpověď případných dalších vražd a také profil předpokládaného pachatele. Je mnoho rozdělení sériových vrahů ale obecně je možné je rozdělit na stabilní a kočovné nebo lze rozšířit o vrahy teritoriální. Mezi základní projevy stabilního vraha patří. Pachatel žije a pracuje ve stejné lokalitě po dlouhou dobu a někdy se stává jejich byt místem činu. Oběti přicházejí do domu většinou dobrovolně za účelem sexu ba dokonce za účelem vrahovi lsti. Své oběti zabíjejí v blízkosti svého domu. Tělo obětí se zbavují na místě činu nebo na nedalekém předem připraveném místě. Někteří si přichystají hrob, ještě než začnou zabíjet, toto svědčí o organizovanosti, neboť se nechtějí posléze zdržovat. Někteří se vrací na místo činu a ke hrobům svých obětí. Málokdy cestují, je to spíše z donucení, na pracovní cesty nebo za příbuznými.

Základní projevy teritoriálního vraha jsou, že žije a pracuje v jedné lokalitě nebo žije na jednom místě a pracuje a území regionu, který dobře znají. Mapa oběti může vyjadřovat trasu mezi těmito body. Zabíjí své oběti v regionu, většinou okolo 5-30 km. Oběti jsou mnohdy přepadeny a zavražděny v jejich vlastním obydlí nebo se jedná o stopaře, kdy místem činu je odlehlá lokace či vrahovo auto.

Posledním rozdělením je kočovný vrah a základní projevy jsou, že cestuje po celé zemi i na území jiných států. Nezdržuje se na žádném místě moc dlouho. Nemá trvalé bydliště ani zaměstnání a jsou většinou zaměstnání, jako řidiči kamionu. Těla svých obětí se nezavazují a ponechají je přímo na místě činu.³⁶

³⁵ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vrahů současnosti*. Praha: Grada, 2013. s. 48-49. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4.

³⁶ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vrahů současnosti*. Praha: Grada, 2013. s. 49-50. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4.

2.3.5 Odlišnosti v provedení vražd masovými a sériovými vrahy

U masových vrahů z pohledu kriminalistů FBI se jedná o pachatele, který usmrtí na jednom místě více než čtyři osoby. Podle forenzních psychologů je pachatel masovým vrahem již od tří obětí. Z pohledu selského rozumu, stejně tak jako v kontextu s úpravami v terminologii sériových vražd, by měl být za masovou vraždu považován čin už od dvou obětí. Jakékoliv vyšší číslo vytváří nesrozumitelnou skupinu vrahů s počtem dvou nebo tří obětí, kteří vlastně nejsou ani vrahy s jednotným číslem a ani vrahy mnohonásobnými. Masový vrah vraždí v mase a všechny své oběti usmrtí ve stejný čas na stejném místě. U vrahů sériových došlo v roce 2005 k dohodě ve většině sporných bodů, tak u masových vrahů je jednotné vysvětlení v nedohlednu.³⁷

Fakta o masových vraždách jsou, že více jak 50 % pachatelů zná (rodina, příbuzní, sousedé), pachatel zemře na místě činu (sebevražda, zastřelen na místě činu) a více jak 70 % pachatelů použije při útoku střelnou zbraň. Oproti sériovým vrahům, kteří svou oběť většinou usmrtí, aby je nemohla identifikovat. Vraždí své oběti v sérii na různých místech.³⁸

2.4. Osobnost pachatele kriminogenních faktorů

Pod pojmem pachatel si představíme nejen osoby, které se dopustily trestných činu označených zákonem ale i osoby, které orgány činné v trestním řízení trestně nestíhají. Kriminologie se též zajímá o osoby, které již trest za trestný čin odpykaly či jedince označené za potencionální pachatele trestných činů. Také se zabývá jedinci, kteří mají sociálněpatologické chování. Jde například o narkomany, prostitutky, patologické hráče apod. Poznatky o pachateli jsou využívány hlavně v kriminalistice, soudní psychiatrii, psychopatologii a trestním právu. Osobnost pachatele trestného činu je základním pojmem užívaným v kriminologii a je chápána, jako organický celek duševního života člověka zahrnující, jak biologický základ, tak společenské podmínky pro jeho život. U jedince se studuje jeho odlišnost i shoda s ostatními jedinci či skupinami jedinců.

³⁷ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie masových vrahů: příběhy temné duše a nemocné společnosti*. Praha: Grada, 2015, s. 19. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-5599-1.

³⁸ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie masových vrahů: příběhy temné duše a nemocné společnosti*. Praha: Grada, 2015, s. 17. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-5599-1.

Nezbytným zdrojem pro pochopení pachatele je jeho popis a vysvětlení jeho kriminálního chování i pro další zacházení s ním.³⁹

2.4.1 Typy osobnosti pachatele

Rozlišujeme pět základních typů osobnosti pachatele: socializovaný typ pachatele, neurotický typ pachatele, psychopatický typ pachatele, mentálně nedostatečný typ pachatele a psychotický typ pachatele. Socializovaný typ pachatele, je osoba, která respektuje normy společnosti a na spáchaný trestný čin reaguje běžně a pouze ve výjimečných případech překročí hranici. Kontakt, s pachatelem navážeme snadno na rozdíl od ostatních typů pachatele. Socializovaný typ pachatele spolehlivě rozpoznáme v praxi pomocí uvedených příznaků. Neurotický typ pachatele bývá nejčastěji pachatelem násilné kriminality. Je agresivní, úzkostný a objevují se u něho neurotické poruchy.⁴⁰ S typickým neurotickým pachatelem se nejčastěji setkáváme u mladistvých, kteří řeší rodinný konflikt. Pachatel mívá různé neurotické poruchy, jako například zvýšenou úzkost, hysterické reakce a depresivní stavy, jež postupně přecházejí do kriminálního jednání. Pro komunikaci s neurotickým typem je potřeba pozitivní atmosféra.⁴¹ Psychopatologický typ je osobnost, která se projevuje zvláštním způsobem chování a tohoto chování si všimne i běžný člověk. Psychopatie je vrozená trvalá porucha či odchylka osobnosti. Výrazem porucha se míní, že jedinci některé vlastnosti, chybí mu například to, že trpí přílišnou výbušností či poruchou emocí. Osoba má své vlastní normy a řídí se jimi. Při vyšetřování patří tento typ, k nejproblémovějším. Vysoké procento psychopatů páchá mnohonásobné vraždy, jako například masové či sériové vraždy. Mentálně nedostatečný typ neboli osobnost s nízkou inteligencí. S nízkou inteligencí souvisí i způsob páchaná trestných činů, které nejsou promyšlené a jsou velice jednoduché. Jedince se často dopouští násilné trestné činnosti, bývá pachatelem sexuálních útoků proti dětem nebo zvířatům. Rozpoznat pachatele bývá snadné nelze přehlédnout způsob jeho vyjadřování. Posledním typem je psychotický typ, který v době páchaní trestného činu trpí duševní poruchou v podobě schizofrenie, laktační psychózy, maniodepresivní psychózy či alkoholové psychózy. Spáchaný trestný čin je na první pohled nápadný svou bizarností, nesrozumitelností

³⁹ NOVOTNÝ, František a Josef SOUČEK. *Trestní právo hmotné*. 3., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010., s. 113-114. ISBN 978-80-7380-291-2.

⁴⁰ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Policejní psychologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2006, s. 62-66. ISBN 80-86898-73-3.

⁴¹ MATOUŠKOVÁ, Ingrid. *Aplikovaná forenzní psychologie*. Praha: Grada, 2013, s. 110. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4580-0.

i brutalitou. Jedinec trpící duševní poruchou není trestně odpovědný za své činy a nemůže posoudit následky svého jednání.⁴²

2.4.2 Typy jednotlivých vrahů

Prvním typem vraha je vizionář (Visionary). Jedná se o typ psychotického vraha, jehož motivem jsou duševní představy. Pokyn k činu mu dává „hlas v jeho hlavě“, čímž také po zadržení odůvodňuje spáchání činu. Jeho mysl je zastíněna naléhavou povinností, kterou musí uskutečnit. Velmi častým případem je porucha myšlení či schizofrenie, a proto je velmi důležité, aby vyšetřovatelé a psychiatři byli schopni odlišit vrahovu skutečnou duševní nemoc od předstírání a lži se záměrem vyvarovat se vině a trestu. Druhý typ vraha se nazývá vrah misionářský (Missionary). Vrah má sklony k destrukci všeho, co jej obklopuje, je vnitřně přesvědčen, že jeho činy mohou být omluveny tím, že jej společnost vyloučila, což mu dává právo nápravy nebo odplaty. Skutečností ovšem je, že vrah se odmítá nebo nemůže do společnosti začlenit. Třetím typem je vrah hedonista (Hedonistic), který považuje vraždu za požitek. Tento typ vraha je rád, když se o něm zmíní média jako o hrozbě s varováním společnosti. Často je brán za „nejhoršího vraha“ všech dob a posílá bezohledné dopisy polici, ve kterých zesměšňuje jejich práci.

Požitek se dále dělí na tři podtypy. Prvním podtypem je vrah ze žádostivosti (Lust Killer), který vraždí pro sexuální uspokojení a součástí vraždy je sadismus či nekrofilie. Velmi zvláštní potěšení má z torturizace své oběti, kterou napodobuje sadomasochistické pornofilmy a své eskalující představy z dětství. Je těžké tohoto vraha odhalit, protože je velmi tichý, nenápadný a v zaměstnání dobře funguje. Druhý podtyp je vrah z nadšení (Thrill Killer). Tento typ vraha vraždí, z důvodů nadšení, zkušeností a zážitku, po kterém touží. Vrah ke každé ze svých nových vražd přidá větší násilí a má sklony k sadismu. Posledním podtypem je vrah pro zisk (Gain Killer, Comfort). Prvotní pohnutka je získání peněz od oběti a samotný akt usmrcení je až následkem. Místem činu se stává okraj města nebo domov oběti. Vrah se v domě zavražděného i několik dní zdržuje a poté ho zapálí. Motivem může být například odplata nebo ochrana své osoby.

Čtvrtý typ vraha se nazývá vrah z postu síly (Power Seeker). Pachatel má touhu ovládat lidský život a být u jeho smrti. Užívá si dominanci a kontrolu, která je důsledkem výchovy z jeho dětství. Pachatel je vzrušený z násilí, z autority a respektu

⁴² ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Policejní psychologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2006, s. 62-66. ISBN 80-86898-73-3.

nad slabší obětí, a proto záměrně prodlužuje akt mučením či sadismem. Posledním pátým typem vraha je vrah z milosrdenství (Mercy Killer) neboli anděl smrti. Pachatel většinou pracuje v nemocničním zařízení a vraždu pacienta pokládá za „pomoc“ při bezbolestném odchodu, proto se necítí za svůj čin vinen a je přesvědčen, že oběti pomohl. Pachatel má touhu uvádět pacienta na okraj života a smrti a znovu je oživovat. V takových situacích je vrah velmi často úzkostný a dokazuj si svou společenskou potřebnost a individuální zásluhu a schopnost.⁴³

2.4.3 Typologie pachatelů

Typologie je metoda umožňující třídění objektů nebo jevů pomocí typů a napomáhá rozčlenit pachatele trestných činů, podle určitých kritérií, znaků nebo souboru znaků do skupin, z nichž lze charakterizovat každou pomocí daného modelu, typu či prototypu. Typ je určitý komplex vlastností, rysů či jiných znaků osobnosti, které sice nepostihují celou osobnost člověka, ale jsou společné pro větší okruh osob. Čisté typy ve skutečnosti neexistují, vždy se jedná jen o přiblížení se k nějakému vymezenému typu. V počátečním výzkumu kriminologie byly konkrétní typy vytvářeny převážně na základě odborného zkoumání osobností zločinců, například vrahů, násilníků, pachatelů loupeží, teroristických činů atd. Později se statistiky zpracovávaly z objektů náhodně vybraných pachatelů. Do současné doby bylo vytvořeno mnoho typologií pachatelů, ale chybí o nich systematický přehled.

Typologii pachatelů můžeme dělit na:

- převážně biologické charakteristiky osobnostní pachatelů,
- převážně psychologické charakteristiky osobnostní pachatelů,
- převážně sociologické charakteristiky osobností pachatelů.

Mezi biologické aspekty osobností patří úzká vazba mezi tělesným typem a osobnostními charakteristikami včetně jejich dědičné podmíněnosti a delikventním chováním.

Psychologické aspekty osobnosti jsou závislé na zpracování poznatků psychologie osobnosti, klinické psychologie, psychopatologie, psychiatrie i obecné psychologie při popisu a vysvětlování psychických jevů.

⁴³ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vrahů současnosti*. Praha: Grada, 2013. s. 31-36. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4.

Specifická porucha osobnosti je psychopatická osobnost charakterizována jako disharmonická osobnost s abnormálními rysy. 30 % všech trestných činů spáchají psychopati.⁴⁴

2.4.4 Rozdělení pachatele podle pohlaví

Osobnost pachatele vražd mívá nízkou úroveň vzdělání či kvalifikace, jednoduché myšlení, sníženou sebekontrolu, průměrný intelekt a nízké společenské postavení.⁴⁵

Pro ženu je většinou typické páchaní závažné násilné kriminality pod vlivem silných emocí. Mezi závažné násilné trestné činy, které ženy páchají, patří trestný čin vraždy, specifikovaný trestný čin vraždy novorozeného dítěte a ublížení na zdraví. Jako časté se uvádí domácí násilí páchané na ženě, přičemž týraná žena dlouhodobou situaci neunesse a v afektu se dopustí trestného činu. Najdou se zde i chladnokrevné vražedkyně, které nemají osobní vztah k oběti.

Vražda novorozeného dítěte je specifickým trestným činem žen a v trestném zákoně je zohledněno jako samostatná skutková podstata. Je to zdůvodněno tím, že žena je po porodu v emočním rozrušení. Nejčastější symptomy jsou například pocity neschopnosti se o dítě postarat, pocit únavy a viny za nedostatek lásky k dítěti. U malého počtu žen, se může objevovat laktiční psychóza. Uvádí se 1-2 % a mezi příznaky patří mentální zmatek, halucinace, návaly paniky, které mohou vést k pokusu o sebevraždu či vraždu novorozence.⁴⁶

2.4.5 Věk pachatele

Pachatelem trestného činu může být pouze osoba, která dovršila patnáctého roku věku a je schopna nést důsledky trestní odpovědnost. Trestní odpovědnost, následuje dnem po dni patnáctých narozenin. Osobou mladších patnácti let, je ten, kdo v době spáchání trestného činu nedovršil patnáctý rok věku dle § 2 odst. 1 písm. b) a mladistvým je ten, kdo v době spáchání provinění dovršil patnáctý rok a nepřekročil

⁴⁴ NOVOTNÝ, František a Josef SOUČEK. *Trestní právo hmotné*. 3., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010., s. 113-117. ISBN 978-80-7380-291-2.

⁴⁵ MAREŠOVÁ, Alena, Radovan HAVEL, Milada MARTINKOVÁ a Miroslav TAMCHYNA. *Násilná kriminalita v nejisté době*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2015, s. 89. ISBN 978-80-7338-149-3.

⁴⁶ MAREŠOVÁ, Alena, Radovan HAVEL, Milada MARTINKOVÁ a Miroslav TAMCHYNA. *Násilná kriminalita v nejisté době*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2015, s. 92. ISBN 978-80-7338-149-3.

osmnáctý rok svého věku, označuje zákona č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže dle § 2 odst. 1 písm. c). U těchto osob je upravena zvláštním způsobem trestní odpovědnost a při dovršení osmnáctého roku věku se osoba stává plně trestně odpovědná.⁴⁷ Průměrný věk pachatele první vraždy podle statistických údajů z USA je u masových vražd 31, 15 let, u záchvatových vražd 29, 85 let a u sériových vražd je 27, 27 let.⁴⁸

2.4.6 Motivační vzorce k provedení vraždy

Jedním z hlavních aspektů profilu pachatele a analýzy jednotlivých činů je zobrazení motivu lokalizace oběti a vražedného jednání. Identifikace motivu je zásadním předpokladem pro pochopení a odhad patologického chování vraha. Proces patologického jednání se zakládá na zákonu akce a reakce, příčině a následku. Typologie motivů je definována podle empirické klasifikace sériových vražd na:

- sériové sexuální vrahy,
- sériové vrahy loupeží,
- sériové vztahové vrahy,
- sériové vrahy z přesvědčení,
- sériové nájemné vrahy a
- sériové dispoziční vrahy.

U sériových sexuálních vražd je hlavním motivem sexuální fantazie a uspokojení.⁴⁹ Zjištění odborníků z FBI je, že ve všech ostatních druzích sexuální delikvence jsou etnické menšiny zastoupeny v nepoměru více, ale významná většina sadistických vražd jsou běloši. Sexuolog Jaroslav Zvěřina popisuje dva základní druhy sexuálních vražd. Při první z nich je oběť usmrcena a až posléze je s ní sexuálně manipulováno, přičemž těchto vražd se hlavně dopouštějí patologičtí sexuální agresori neboli agresivní sadisté. Při druhé je oběť napadena, týrána či zastrašena a pachatel odkládá své potěšení z uspokojení a sleduje utrpení oběti po co nejdelší dobu a až poté je oběť usmrcena. Tyto vraždy jsou páchany opravdovými sadisty. Typický sadistický vrah je sociálně izolovaný, citově plochý, introvertní, hypochondrický či pruderní. Má

⁴⁷ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Linde, 2010. s. 195-197. ISBN 80-7201-630-x.

⁴⁸ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vražd: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vražd současnosti*. Praha: Grada, 2013. s. 52. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4.

⁴⁹ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vražd: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vražd současnosti*. Praha: Grada, 2013. s. 31. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4.

pocity méněcennosti a sadistický čin mu dává pocit moci. Většinou vraždí po událostech, při kterých měl pocit útoku na vlastní sebevědomí. Ve vztahu k ženám má celoživotní problémy, neumí navázat kontakt a při pokusech o partnerské milování mnohdy selhává.⁵⁰

Sérioví vrazi loupeží jsou motivováni hamizností naopak sérioví vztahoví vrazi, vraždí kvůli majetkům, nebo pokud chtějí vyváznout z partnerských pout.⁵¹ Ukončení partnerského vztahu může vést ke sledování, vyhrožování či může dojít až k usmrcení osoby.⁵² Oběti převážně pocházejí z rodiny či známých. Pohnutky sériových vrahů z přesvědčení jejich lze popsat, jako politické, náboženské nebo etnicko-ideologické a pro veřejnost jsou jejich motivy nemyslitelné. Sérioví nájemní vrazi, chápou vraždění jako poskytnutí služby, které plyne ze začlenění do různých kriminálních organizací či skupin. Podnět sériových dispozičních vrahů vychází z vnějších a vnitřních motivací,

Tři významné znaky sériových vrahů jsou naprostá vnitřní motivace vraždit, schopnost vraha získat z vraždy vlastní pozitivní reakci a posílení. Tato schopnost a míra posílení je dána vnitřní fantazií znázornění vraždy a posledním znakem jsou sociopatické rysy a tendence, což je neschopnost sebeovládání, extrémní agrese a touhy, které nedovede ovládat.

V odborné literatuře jsou specifikovány tři obecné motivační vzorce, které lze ve forenzní psychologii přenést kromě sériových vražd i na další formy násilné trestné činnosti. Slouží spíše, jako rámcové vodítko pro hrubé utřídění vražd. Instrumentální motivace bývá typická pro plánování vraždy a vražda se stává nástrojem pro dosažení daného cíle. Pachatel vnitřně uzná myšlenku, že vražda je přípustným prostředkem, aby dosáhl to, co chce. Pak už je čin otázkou objevit danou strategii a taktiku. Pachatel též řeší, jak minimalizovat rizika, jako například jak postupovat, aby nebyl dopaden. Afektivní motivace bývá typická pro vztahové delikty a vražda je většinou podmíněna situačními faktory a stresem, ve kterém se pachatel a oběť aktuálně nachází.⁵³ Stresová zátěž u jedince vyvolá celou řadu psychických i fyzických procesů.⁵⁴ Mezi role pachatele a obětí občas panuje značná dynamika, to znamená, že z původní oběti se při

⁵⁰ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vrahů současnosti*. Praha: Grada, 2013. s. 53. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4.

⁵¹ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vrahů současnosti*. Praha: Grada, 2013. s. 53. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4.

⁵² ZOUBKOVÁ, Ivana a Jana FIRSTOVÁ. *Kriminologie: aktuální problémy*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2013, s. 230. ISBN 978-80-7251-395-6.

⁵³ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vrahů současnosti*. Praha: Grada, 2013. s. 53. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4.

⁵⁴ HELUS, Zdeněk. *Úvod do psychologie. 2.*, přepracované a doplněné vydání. Praha: Grada, 2018, s. 173. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4675-3.

vyhrocené situaci stává pachatel. Toto platí například pro koncové fáze domácího násilí, kdy týraná žena zaútočí na agresora. Ve forenzní psychologii jsou prostudovány vraždy, ke kterým dochází v momentu rozpadu intimních vztahů, přičemž v těchto případech jeden z partnerů neunes ztrátu druhého a volí si neadekvátní řešení. V tomto případě se nejedná o chladnokrevné vrahy. Deviantní motivace je především spojena s psychickými poruchami pachatele a nejčastěji to bývá v oblasti sexuality. Trestný čin je motivován uvnitř osobnosti. U těchto zločinů je nápadná scéna daného deliktu. Například praktiky, které pachatel používá vůči ještě živé či mrtvé oběti, naznačují jeho zvláštní záliby. Deviantní chování neznamená hned, to že pachatel trpí vážnou poruchou, pro níž by mohl být shledán nepřičetným. Kupříkladu je typický sadisticky motivovaný pachatel, vraždy spáchané ve stavu závažné duševní poruchy a to bývá nejčastěji paranoidní schizofrenie či paranoia.⁵⁵

2.4.7 Profilování pachatele

Ve vědecké komunitě je psychologické profilování sériových vrahů známé, jako postup metody vytváření profilu pachatele ze zkušeností a praxe. Existují dva modely profilování. První se nazývá FBI a jde o takzvanou deduktivní metodu. Jde o důkladné studování pachatele za účelem rekonstrukce chování na daném místě činu. Odborníci se nejvíce soustředí na motiv činu. Psychologické profilování je vyhodnocení všech dostupných informací o případu, které jsou dále použity k rekonstrukci profilu pachatele trestného činu. Analýzy jednotlivých profilovaných případů jsou zaznamenávány a statisticky zpracovány v databázi neobjasněných či objasněných závažných činů. Dnes už se používá spíše pojem Analýza trestného činu, což je analýza vzorců chování, charakteristik místa činu a vztahujících se trestných činů, hlavně pokud jde o čin sériový. Nezbytnou podmínkou pro psychologickou analýzu případu jsou veškeré stopy a údaje z místa činu. Detailní rozbor chování pachatele vede k rekonstrukci prožívání. To znamená, vše co pachateli probíhá v mysli, je určující pro stanovení jeho osobních charakteristik. Profil vzniklý z rekonstrukce lze využít k výsledku podezřelé osoby. Druhý model, který se vyvinul v Evropě ve Velké Británii, se nazývá Britský model. Tento model se věnuje procesu policejního rozhodování a informací. Je založeno na výzkumu, který má daný počet pachatelů specifického trestného činu. U Britského modelu je významný pojem geografické profilování, které vchází z poznatků, že mezi

⁵⁵ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vrahů současnosti*. Praha: Grada, 2013. s. 37. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4.

místem bydliště pachatele a místem činu jsou určité souvislosti. Z výzkumu vyplývá, že první série zločinů pachatel páchá na místě činu, kde se cítit dobře, znát okolí a nesmí potkat známé osoby. Na další sérii činů pachatel rozšiřuje oblast, protože si je jistější. Kruhovát hypotéza je, že některé typy sériových vrahů se po určitém počtu zločinů přibližují zpět k základně. Podle této hypotézy je nutné zjistit, jaké jsou dvě vzájemně nejvzdálenější místa činu. Tyto nejvzdálenější místa představují pomyslný průměr kruhu, ve kterém se nachází střed základny pachatele.⁵⁶

Model operandí je naučený soubor chování, kterého se pachatel drží a vyvíjí se společně se zločinem, ale popis tohoto chování se u sériového vraha nemění.⁵⁷

Je sedm fází vraždy dle motivu a modelu operandí. První fáze se jmenuje Aura, je to proces, při kterém se pachatel uzavírá do svého vlastního světa perverzních fantazií. Tento typ osoby působí jako vyrovnaný a slušný člověk, avšak jeho chápání reality a zvrhlé představy o smrti a destrukci se ho zmocňují. Jeho fantazie v něm vzbuzují nátlak a nutkání k vykonání činu. Druhá fáze se nazývá vyhledávací nebo navíjecí, kdy pachatel pozoruje a vyhledává svou oběť. Vybírá si nejvhodnější místo pro útok, kde by došlo k naplnění jeho touhy a představ. Pohybuje se kolem škol, obytných čtvrtí či vyhlášených míst, kde se setkávají lidé. Pokud dojde k neúspěchu pachatel je schopen se na stejné místo vracet. Je schopen cestovat po celé zemi, kde hledá podobná místa k uskutečnění vraždy, jako například parky. Tyto metody lokalizace mohou být i přenesené ze zkušeností někoho jiného. Třetí fází je oponování, kdy může pachatel udeřit bez varování. Pachatel svou oběť chytne na ulici nebo vnikne do domu, kde zavraždí každého, koho potká. Častou svou oběť láká a vyžívá se v jejich slabé obraně. Dopředu si plánuje léčku nebo moment překvapení, kdy zbudí v oběti mylnou důvěru. Při lákání používají něco, co oběť nadchne, například u dětí hračky a sladkosti. Pachatel má pečlivě vybraný dům na okraji města, kde po vraždě několik dní bydlí a pak se dále přesune do jiného města, a proto je vyšetřování velice složité. Čtvrtou fází je ukořistění, kdy pachatel na svou oběť něco nastraží a poté jí z pozdálí pozoruje. Svě oběti nabídne doprovod domů. Po chvíli, si však oběť všimne, že auto jede jiným směrem nebo, že je auto zcela uzamčeno a ona nemůže utéci. Poté pachatel svou oběť spoutá a oběti

⁵⁶ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vrahů současnosti*. Praha: Grada, 2013. s. 20-21. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4.

⁵⁷ DOUGLAS, John E. *Crime classification manual: a standard system for investigating and classifying violent crimes*. 2nd ed. San Francisco, Calif.: Jossey-Bass, 2006, p. 21. ISBN 0787985015.

vysvětlí, že nemá žádný důvod ji propustit. Pátou fází je vražedný akt, kdy je zabíjení nahrazené požitkem ze sexuálního aktu. Sériový vrah zažívá orgasmus už u týrání nebo zabití své oběti. Vrah má povětšinu jeden zažitý způsob usmrcení, od škrcení, ubití, rozpárání až k pomalému mučení. Hodně vrahů si zakládá na svém rukopisu a sledují postup vyšetřování, kupříkladu se vrací na místo činu a poslouchají obavy z vyprávění od občanů. Šestá fáze se nazývá trofeismus. Pachatel je během činu v transu uspokojení své touhy. Prožívá nadšení ze znásilnění, které přechází k uvědomění si pomíjivé situace v jejím vývoji od bouřlivé k útlumu. A proto si z místa činu nebo od oběti odnáší suvenýr, tedy něco co mu vytváří spojitost s prožitkem. Sedmou fází je skleslost. Vrah po vraždě zažívá emocionální skleslost a může vést až k sebevraždě. Sériový vrah si však vynahrazuje své touhy v zopakování vraždy.⁵⁸

2.4.8 Náprava pachatele

Náprava odsouzeného pachatele souvisí spíše s jeho osobností, než se samotným výchovným působením v průběhu pobytu ve věznici. Toto však funguje v případě, že pachatel přizná svoji vinu a poté se snaží opět začlenit do normálního života. Výchovné působení trestu obvykle selhává u psychopatických osob, a proto se odborníci snaží především k nápravě těchto skupin. Vycházejí z úvahy, že účinná převýchova musí odpovídat na specifické problémy či poruchy, které jsou spouštěčem kriminálního chování jedince. V současné době se pracuje na speciálně terapeutických projektech, které se zabývají určitým typem kriminálního jednání. Detailní poznatky o znacích pachatelů i o průběhu kriminálního jednání, které slouží jako informace, podle nichž jsou voleny vhodné terapeutické postupy. K nápravě slouží behaviorální a kognitivní techniky. Behaviorální technika slouží k odstranění nevhodných stimulace a chování. Smyslem kognitivní techniky je změna obsahu myšlení, která má zpochybnit dosavadní návykové způsoby uvažování. Pozornost je věnována hlavně u pachatelů, kteří páchají trestné činy opakovaně. Pachatelům pomáhají specializovaní odborníci jako terapeuti, sociální pracovníci apod. Terapie slouží k tomu, aby si jedinec uvědomil, že spáchal trestný čin, doznal se k němu a musí usilovat o své změně. Chybí-li tyto předpoklady, popírá-li pachatel své skutky, má odmítavý postoj potom je šance na nápravu mizivá.⁵⁹

⁵⁸ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vrahů současnosti*. Praha: Grada, 2013. s. 27-29. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4.

⁵⁹ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Policejní psychologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2006, s. 94-97. ISBN 80-86898-73-3.

U sexuálních delikventů se preferuje léčení v rámci ochranné ambulantní nebo ústavní sexuologické léčby. Někteří léčení zahajují už v průběhu eventuálního trestu odnětí svobody. Při uložení ochranného sexuologického léčení a rozhodování o tomto léčení je třeba zabývat se nebezpečností sexuálního delikventa pro společnost ze specificky sexuologického a psychiatrického hlediska. To znamená posoudit jeho nebezpečnost v důsledku sexuální poruchy a způsobilost k výkonu ambulantního ochranného léčení. Neochota pachatele připustit si sexuální poruchu a řádně spolupracovat při léčbě, mohou vést k tomu, že je třeba doporučit výkon ochranného léčení ústavní formou. Adaptační léčení se zakládá na terapeutickém a socioterapeutickém působením na pacienta. V mnoha případech se léčení musí doplnit o biologické léčebné metody (hormonální útlumová léčba antiandrogeny, léčba neuroleptiky či jinými psychofarmaky, chirurgické výkony na mozku a kastrace). V České republice je chirurgický zákrok možný pouze na žádost pacienta, protože biologické léčení pouze u pacienta snižuje sexuální chování. Úkolem léčby je pomoci klientovi vyrovnat se s vědomím, že je postižen sexuální poruchou a naučil se s ní žít tak, aby nepřicházel do rozporu se společenskými normami.⁶⁰

⁶⁰ PAVLOVSKÝ, Pavel. *Soudní psychiatrie a psychologie*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2012, s. 190-191. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4332-5.

3. Metodika práce

3.1 Kazuistiky

3.1.1 Kazuistika č. 1

Osobní anamnéza

Jméno pachatele:	Václav Mrázek
Rok narození:	1925
Vzdělání:	Nedokončené základní
Zaměstnání:	Pomocný dělník
Zaměstnání otce:	Horník
Sourozenci:	11
Počet obětí:	7+
Modus operandi:	Ubití, sekyra, střelné zbraně (Walther ráže 7,56 mm)
Sexuální preference:	Brutální sadismus, heterosexualita
Lokalita:	Česká republika
Věk první vraždy:	26
Vražedná aktivita:	1951-1956
Prediktory:	Izolacionalismus, sexuální aberace
Typ vraha:	Lust
Typy obětí:	Nespecifikované pohlaví (spíše ženy)
Trest:	Trest smrti ⁶¹

Životopis a popis spáchaných činů

Narodil se v roce 1925 v malé vesničce Svinařov mezi Kladnem a Slaným, kde neprožil šťastné dětství. Jeho otec pracoval jako horník v Libušíně a nosil domů málo peněz. Byl z dvanácti dětí, z nichž čtyři zemřeli v útlém věku. Otec rád pil alkohol, nebyl alkoholik, ale když se napil, vyléval si zlost na manželce a dětech, které se otec bály a schovávaly se před ním. Jak děti mohly, rodinný dům navždy opustily, až na Václava, který doma ze všech dětí vydržel nejdéle. Mrázkovi nazývali svým domem vyřazený vagon, jelikož na lepší bydlení neměli a výhodnější bydlení si mohli dovolit

⁶¹ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vražd: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vražd současnosti*. Praha: Grada, 2013. s. 346-347. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4.

až na prahu druhé světové války. Protože rodina byla chudá a neměla dostatek jídla, tak musel Mrázek krást. Matce to nevadilo, byla ráda, když domů něco přinesl, dokonce ho sama posílala krást a chtěla, aby zlodějně přiučil i své sourozence. Na vzdělání čas neměl, a proto do svých patnácti let absolvoval pouze pět tříd na Základní škole. Po ukončení školy šel pracovat, jako pomocný dělník na šachtě v Kladně. Bylo mu pouhých šestnáct let, když ho poprvé potrestali za krádež. Koncem roku 1946 nastoupil do strážného oddílu v Praze, kde však nezajímala služba ale spíš zbraně. Jeho touha ke zbráním a ke střílení ho natolik vzrušovala, že v něm vyvolala pocity nadřazenosti a člověka držícího v ruce zbraň. Mrázkův strážný oddíl byl přidělen k ochraně dodávek UNRRA mířící na Balkán, což byly dodávky, které pomáhali lidem v nejvyšší nouzi. Balíčky s potravinami a léky se později staly předmětem rozkrádání či zneužívání vojáky. Se získaným zbožím obchodovali a ženy, které prosily o kousek chleba, vzali do transportu a zacházeli s nimi jako se sexuálními otrokyněmi. Pokud jim ženy nechtěly být po vůli, vyhrožovali jim, že je zastřelí. Toto bylo nejhorší prostředí, kam se Mrázek mohl dostat. Již v mládí se naučil, že pomocí zločinu se dá spoustu věcí získat a že pravdu má ten, kdo v ruce drží zbraň.

Po roce se vrátil zpět do Slaného, kde začal pracovat jako pomocný dělník a pak nastoupil vojenskou prezenční službu v Rakovníku. V roce 1949 začal pracovat ve Spojených ocelárnách Chomutov. Mrázek bydlel stále u rodičů, kteří se přestěhovali také do Chomutova, kde začal opět krást. Poprvé byl zatčen v červnu v roce 1949 a po návratu z vazby začal spolu s dvěma bratry vykrádat byty či koupaliště. Ukradené věci rozprodávala jejich matka. Byl znovu dopadem a domů se vrátil až po osmnácti měsících, tedy v roce 1951 a opět šel pracovat, jako pomocný dělník ve Válcovnách trub Gustava Klimenta v Chomutově. Již od vojenské prezenční služby udržoval milostný život s jednou ženou, kterou měl rád a měl s ní dítě. Žena ho opustila z důvodů krádeží a nevhodného chování ve společnosti. Odchod ženy byl nejspíše spouštěčem následujícího Mrázkova jednání. Později si našel jiné partnerky, ale k žádné z nich nechoval takové city, jako k té první. Navenek vedl Mrázek poklidný život ani rodinní příslušníci, kteří pracovali u bezpečnosti, si na něm nepovšimli něčeho zvláštního. S jedním se pravidelně stýkal a u jednoho dokonce bydlel.⁶²

Jeho první obětí se stala patnáctiletá Hana Chloubová v srpnu 1951 při jedné z projížděk na kole. Mrázek ji neočekávaně přepadl, ubil ji klackem, odtáhl do křoví

⁶² SLUŠNÝ, Jaromír. *Černá kniha českých bestiálních vražd: nejslavnější kriminální případy dvacátého století*. V Praze: XYZ, 2006, s. 27-29. ISBN 80-87021-06-1.

a na její mrtvole se pohlavně uspokojil. Způsob této vraždy se od všech osobních tak lišil, že si vyšetřovatelé s ním tento případ dlouho nespojovali. Pravdu o smrti Hany jim přiznal až po zatčení. Ubíjení klackem se mu ale nelíbilo, tak si začal shánět zbraň. Nakonec si obstaral revolver Walter ráže 7,65 mm, kterým později zavraždil pět dalších lidí. Od smrti Hany neuběhl ani měsíc a začal znovu útočit.

V září téhož roku kolem osmé hodiny večer, potkal dvaatřicetiletou Bronislavu Pajúrkovou, která šla z nemocnice od svého nemocného muže. Byla to elegantní a šarmantní žena, která nikdy neměla o mužskou přízeň nouzi. Již v odpoledních hodinách začala Mrázka silně bolet hlava, a jakmile uviděl blížící se ženu, bez výstrahy ji střelil do břicha. Po výstřelu žena ztratila vědomí, pádem k zemi se tělo otočilo. Mrázův druhý výstřel ji trefil do boku a třetí do zad. Sám uvedl, že si svůj první výstřel ani neuvědomil, teprve až po dalším výstřelu si uvědomil, že po ženě střílí. Mrázek uslyšel projíždějící auto a musel tělo ukrýt na bezpečné místo. Tam mrtvé tělo prohledal, ukradl ji prstýnek a hodinky. Následně ji opět odtáhl přes louku kolem potoka na vzdálené místo od nahodilých svědků, kde ji sexuálně zneužil a poté vhodil do potoka. Druhý den tělo v potoce objevili kolemjdoucí. Vzápětí se rozběhlo policejní vyšetřování, při kterém se našlo pouze několik trasologických stop, které však nemohly pachatele identifikovat. Po tomto trestném činu mohl pokračovat dál, protože mezi vraždami nebyla žádná spojitost. Musel však změnit taktiku vraždění, jelikož výstřely z revolveru se mu zdály příliš hlučné a obával se prozrazení. V říjnu a listopadu roku 1951 napadl nožem dvě ženy, ale obě utekly. Po těchto neúspěšných akcích se skoro na rok stáhl.

V červnu roku 1952 znovu udeřil na vesnické zábavě. Z pohledu na tancující ženy měl silné nutkání vraždit, ale příprava na vraždu ho často vzrušovala mnohem víc, než samotný čin. Všiml si, že před hospodou stojí jízdní kolo, na které nasedl a začal objíždět vesnice. Narazil na dvaadvacetiletou Elenu Marmouovou, která vyrazila na zábavu po deváté večer, a už cestou tam ji sledoval. Když se Elena po půlnoci rozhodla jít domů, čekal až se k němu co nejvíce přiblíží a vystřelil. Kulka zasáhla límec Elenina kabátu. Mladá dívka se lekla, ale netušila, že někdo vystřelil na ni. Myslela si, že někdo v její blízkosti vystřelil z poplašné pistole. Hluboce se předklonila a to jí zachránilo život, protože přesně v tu chvíli na ni Mrázek vystřelil podruhé a náboj prolétl za jejími zády. Při třetím výstřelu se zasekl náboj ve zbrani a ta selhala. Elena stále nechápala, co se děje. Mrázka už druhý výstřel natolik vzrušil, že při něm ejakuloval a o další útok již neměl zájem. Elena si děr od výstřelu v kabátu všimla až druhý den ráno a došlo jí,

co se stalo. Šla se podívat na místo činu, kde v noci potkala Mrázka. V poli spatřila podivné stopy a vydala se po nich a po pár metrech našla tělo šestnáctileté Marie Dvořákové. Marie se té noci také vracel domů ze zábavy, stejně jako Elena a na cestě domů potkala Mrázka, který mezitím stihl svůj revolver opravit a když jí na kole míjel, vystřelil. Stačil jeden výstřel a byla mrtvá. Mrázek ujel několik metrů, a když se přesvědčil, že jeho oběti nikdo neběží na pomoc, tak se k mrtvé Marii vrátil, odtáhl ji na bezpečné místo, kde se na ni sexuálně ukojil a poté ji okradl a z místa činu na kole odjel. Vyšetřovatelům se do ruky dostal odborný balistický posudek o vraždách Pajůrkové a Dvořákové a zjistili, že obě ženy byly zavražděny stejnou zbraní. Elena poskytla popis pachatele a i přesto, že vyšetřovatelé měli solidní popis vraha, nepodařilo se jim Mrázka vypátrat. Možná proto, že Mrázek nikdy před tím nebyl stíhán za násilnou trestnou činnost.

Začal vraždit znovu po roce. V létě v roce 1953 se celkem čtyřikrát pokusil znásilnit malé holčičky, ke kterým se přibližoval pod různými záminkami. Vzápětí se na ně vrhl a bylo mu jedno, že v blízkosti mohou být i jiné děti. Takto napadl malou školačku Ivu, kterou doprovázela její kamarádka Marie, která se dva roky poté také stala obětí jeho útoku. O rok později se mu podařilo několik děvčátek znásilnit. Zatáhl je do lesa, kde je škrtil a jen náhodou nezaplátilo ani jedno dítě životem. V květnu roku 1954 napadl nedaleko Březnice ženu s loupežným úmyslem, ale ta mu utekla.

V létě roku 1954 začal opět vraždit. Na lesní cestě potkal sedmnáctiletou Jiřinu Helmichovou, kterou zasáhl výstřel do tváře a ihned ji usmrtil. Odvlekl tělo o několik desítek metrů dál, ukojil se na ní, okradl jí a zmizel. Na brambořišti, přes které utíkal pryč od místa činu, zanechal otisk boty číslo 42, což vyšetřovatelům umožnilo stanovit jeho přibližnou výšku a váhu. Policisté prověřili kolem pětadvaceti tisíc lidí, ale ani toto nepomohlo k dopadení Mrázka. Ovšem když viděl, s jakým úsilím po něm pátrají, stáhl se na pár měsíců do ústraní.

V roce 1955 se opět pokusil znásilnit desetiletou dívku. V červnu téhož roku napadl školačku Marii, o které již byla zmínka v předchozích odstavcích. V srpnu roku 1955 zavraždil dvojici milenců. Jako prvního zavraždil šestadvacetiletého Karla Trlifaje, protože v případě konfliktu by proti němu neměl šanci. Devatenáctiletá Libuše Dufková se snažila utéct, ale Mrázek ji jednou ranou zabil. Poté její mrtvolu odtáhl stranou, kde ji zneužil a okradl.

Mrázek se zcela neočekávaně v srpnu roku 1955 i se svou přítelkyní odstěhoval do Kladna, kam aktivita policistů nedosahovala a cítil se zde v bezpečí. Do nového

bydliště si vzal svůj revolver, který schoval do sklepa a čekal jen na vhodnou příležitost, kdy ho bude moct použít. Začal znovu krást a rozhodl se, že vykrade rodinný dům svého bývalého nadřízeného. Věděl, že nadřízený je na noční směně a doma zůstala jen jeho manželka. Přepokládal, že sedmapadesátiletá Alžběta Beranová bude tvrdě spát. Alžběta, se náhle probudila, posadila se na postel, rozsvítila lampičku a poznal Mrázka, jelikož ho znala. Mrázek ji omráčil sekýrou, když se probírala z mdlob, běžela za svou desetiletou vnučkou, která v domě spala. Znovu ženu udeřil a dívku svázal. Při prohledávání domu, našel jen pár stokorun, a jelikož nebyl spokojen s výsledkem, rozvázal dívku a donutil ji, aby mu pomohla v hledání. Poté se paní Beranová znovu probírala, Mrázek ztratil veškeré zábrany a před zrakem dítěte jí sekýrou rozmlátil hlavu. Nakonec holčičku pohlavně zneužil a s nakradenými věcmi opustil dům. Část ukradených věcí ukryl. Ten za několik dní našli vyšetřovatelé a místo pečlivě střežili. Mrázek si ale pro svůj lup nepřišel.

V práci nedostával moc peněz, a proto začal prohlížet kapsy horníků. Bral z nich drobné a právě na to doplatil. V březnu roku 1957 počkal, až horníci opět sfárali pod zem, začal jim prohledávat kapsy, ale jeden z horníků se v dole zranil a předčasně vyfáral nahoru. Mrázek zraněného horníka marně prosil, aby nic nehlásil, ale nakonec byl stejně odveden na policejní oddělení do Slaného. Protože na šachtě a v okolí bylo hlášeno několik podobných krádeží, posadili Mrázka na noc do cely předběžného zadržení. Druhý den prohledali jeho byt v Kladně, kde našli věci z bytu Beranových, přerušili prohlídku a informovali vyšetřovatele z Prahy. Ti zjistili, že byl stíhán za krádeže a že se z Chomutova nedávno přestěhoval do Kladna, kvůli tamějším vraždám vyšetřovatelé prověřovali vše, co mělo s Chomutovem něco společného. Mrázkův popis dokonce odpovídal předpokládanému vrahovi z Chomutova. Znovu pohledali důkladně dům a okolí a ve sklepě našli ukrytý revolver Walter ráže 7,56 mm, který poslali na balistickou expertizu. Ta potvrdila, že touto zbraní bylo usmrceno pět lidí. Mrázek se ke všem vraždám přiznal. Kromě těchto případů se vyšetřovaly další tři vraždy, a pouze v jednom případě z nich byl, jako pachatel usvědčen někdo jiný. V jednom případě se k vraždě nejprve přiznal, ale později svou vinu popřel. Třetí případ zůstal neobjasněný.

Mrázkovi bylo prokázáno sedm vražd, čtyři pokusy o vraždu, tři vloupání do obchodu, dvě do mateřských škol, čtyři do soukromých bytů, čtyřadvacet do sklepů, dvanáct krádeží prádla na zahradách, šestnáct krádeží domácích zvířat, šest krádeží na koupalištích, šest krádeží kol a velké množství krádeží na pracovišti. V listopadu roku

1957 se konal soud, který skončil výrokem trestu smrti a Mrázkovou popravou 30. prosince 1957, ve věku 32 let v pankrácké věznici.⁶³

Psychologický profil Václava Mrázka

Podle odborných posudků byl Mrázek sadista, který trpí nekrofilii. U výslechu tvrdil, že měl před vraždami bolesti hlavy, kterých se mohl zbavit jen vraždou. Podle specialistů byl schopen své jednání ovládat a byl si svých činů plně vědom. Také upozornili na to, že Mrázek není typický nekrofil, protože ho kromě soulože s mrtvou obětí pohlavně vzrušuje už sama příprava vraždy a její následné provedení. V některých případech ejakuloval právě už při střelbě. Jeho cílem bylo vyhlédnutou oběť výstřelem znehybnit a tak si ji připravit pro své uspokojení. Důležité bylo to, aby se oběť nehýbala a on s ní mohl nakládat, jak chtěl. Přiznal se, že se snažil vniknout do márnice, aby mohl souložit s mrtvými ženami, což souviselo s jeho nekrofilii a též připustil i sodomii. Byl silně egocentrický, citově chladný a asociální. Rád se na úkor druhých obohacoval, přičemž neměl žádné výčitky svědomí. V případě ohrožení dovedl jednat velice racionálně a pohotově, nikdy nepodléhal emocím. Při útocích stále sledoval okolí a uměl přesně stanovit moment, který mu zaručí jeho úspěch i jeho vlastní bezpečí, včetně včasného ústupu z místa činu. A proto se mu dařilo v úniku před policií velmi dlouho. K ženám se choval slušně, zdvořile někdy byl odměřený až plachý. Spíše se jim stranil, protože se ženami neuměl navázat kontakt. Jeho příjmy nebyly vysoké a byl lakomý. Mrázek měřil 164 cm, byl vyhublé postavy, měl ostré tmavé oči, rád se oblékal do černého oblečení, zejména do delšího pláště nebo kabátu. Nepil, nehrál karty ani nesázel a měl málo přátel. Někteří ho považovali za samotáře, protože nikam s kamarády nechodil. Raději se procházel nebo jezdil na kole po okolí a právě toto ho přivedlo k vraždění.⁶⁴

⁶³ SLUŠNÝ, Jaromír. *Černá kniha českých bestiálních vrahů: nejslavnější kriminální případy dvacátého století*. V Praze: XYZ, 2006, s. 31-42. ISBN 80-87021-06-1.

⁶⁴ SLUŠNÝ, Jaromír. *Černá kniha českých bestiálních vrahů: nejslavnější kriminální případy dvacátého století*. V Praze: XYZ, 2006, s. 29-31. ISBN 80-87021-06-1.

3.1.2 Kazuistika č. 2

Osobní anamnéza

Jméno pachatele:	Ladislav Hojer
Rok narození:	1958
Místo narození:	Praha
Vzdělání:	Odborné učiliště – obor sklenář
Sourozenci:	3
Počet obětí:	5-8+
Modus operandi:	Znásilnění, uškrcení, nůž
Sexuální preference:	Brutální sadismus, orgánový fetišismus, nekrosadismus, nekrofilie, algolagnie, antropofázie, IQ 88
Lokalita:	Česká republika
Věk první vraždy:	20
Vražedná aktivita:	1978-1982
Prediktory:	Psychopatická osobnost, sexuální agresivita, kompulzivní masturbace
Typ vraha:	Lust, Thrill
Typy obětí:	Ženy různého věku
Trest:	Trest smrti ⁶⁵

Životopis a popis spáchaných činů

Hojer se narodil v roce 1958 v Praze. Jeho rodiče byli prostí lidé. Otec mu brzy zemřel a starala se o něho a tři další děti jen matka.⁶⁶ Studoval odborné učiliště a poté se vyučil sklenářem. Dostával se často do konfliktu se svým nadřízeným kvůli své nízké pracovní morálce. Byl spíše uzavřený a nemluvný muž, který podle všeho neměl za svůj život dobrovolný pohlavní styk se ženou.⁶⁷

V listopadu roku 1978 se jako dvacetiletý mladý muž vydal na výlet do Děčína. Procházka se ale změnila na lov dívek. Paní Eva Rozhlenová, která opustila kino kvůli hádce s manželem, šla na labskou náplavku a zde narazila na Hojera. Ten ji strhl na zem

⁶⁵ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vrahů současnosti*. Praha: Grada, 2013. s. 393. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4.

⁶⁶ SLUŠNÝ, Jaromír. *Černá kniha českých bestiálních vrahů: nejslavnější kriminální případy dvacátého století*. V Praze: XYZ, 2006, s. 89. ISBN 80-87021-06-1.

⁶⁷ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vrahů současnosti*. Praha: Grada, 2013. s. 393. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4.

a odvedl do travnatého prostoru, kde ji uškrtil. Bezvůlné tělo se pokusil znásilnit, ale pohlavně selhal. Ženu na místě nechal a odešel na vlak do Prahy. Podezřelý byl manžel a milenci, které Eva měla, ovšem vyšetřovatelé nenašli nic, co by manžela či milence s vraždou spojovalo.

Koncem roku 1978 nastoupil základní prezenční službu v Mikuláši. Hojer brzy po příjezdu zjistil, že se důstojníci o své muže spíše nestarali a moc nezajímali. Brzy se situaci na posádce přizpůsobil. Na začátku února 1980 byl už ve druhém ročníku. Objevil se v Praze a toulal se ulicemi. Ve stejné době slavila pětadvacetiletá studentka posledního ročníku medicíny Yvona Špringlová složení zkoušek. Odpoledne za ni přijel manžel, aby společně oslavili zkoušku na plesu. Kolem jedné šli oba na vlak. Yvona jela za svými rodiči do Děčína a její manžel se musel vrátit na posádku ve Středočeském kraji, kde sloužil. Měli jet vlakem spolu, ale na nádraží zjistili, že do Děčína jede rychlík, a proto jel každý svým vlakem. Hojer viděl Yvonu a nastoupil do stejného vlaku, jako ona. Následně mladou dívku sledoval na toaletu, kde ji uškrtil a opět pohlavně selhal, nakonec se musel uspokojit sám. Oběť nechal na místě a vystoupil v Ústí nad Labem. Tělo našla uklízečka, která to ihned nahlásila na policii. Vyšetřovatelé našli jen sperma na podlaze a při zjišťování jmen cestujících se jim podařilo odhalit totožnost všech až na jedno jméno vojáka základní služby, který v Ústí utíkal do vlaku. Hojer se vrátil zpět do Mikuláše a o jeho výletě do Prahy nikdo nevěděl.

V srpnu 1980 se Hojer vydal do Košic za svým kamarádem. Více než kamarád ho zajímalo město, proto sedl na vlak zpět do Liptova. Cestou však vystoupil na nádraží a vydal se k nádrži Roužín. Na břehu přehrady stála mladá žena a pozorovala hladinu. Pohled na ni, ho vzrušil, vrhl se na ní a uškrtil ji. Vzrušil ho ovšem sám akt vraždy, takže na mrtvém těle už se pak neukájel. Uřízl jí hlavu, svázal tělo drátem, který našel a vhodil tělo do vody. Ženy totožnost nikdy nebyla odhalena.

Základní prezenční služba mu skončila v prosinci roku 1980. V lednu 1981 se Hojer vydal do moravské metropole, kam ho táhly vzpomínky na poslední dny jeho vojenské služby. Potloukal se po Brně, kde byla plesová sezona. Když šla dvacetiletá Ivana Mátlová domů z plesu přes park, vrhnul se na ní Hojer a zatáhl ji do stínu betonové zídky. Vytáhl nůž, kterým ji rozřezal šaty a pokusil se dívku znásilnit. Ovšem neúspěšně, poté jí uškrtil. Do těla dívky zasadil devětatřicet ran nožem. Odřezal jí obě prsy a genitál, které si odvezl do Prahy. Doma se nad orgány zprvu ukájel a pak je

snědl. Tělo ženy našel v ranních hodinách muž se psem, který ihned volal policii. Brněnská policie začala vyslýchat svědky, ale k ničemu to nevedlo.

V srpnu 1981 zaútočil Hojer znovu. Přepadl jednadvacetiletou Šárku u zastávky tramvaje. Odtáhl dívku do křoví, kde ji mlátil a škrtil. Ke znásilnění nedošlo, jelikož opět předčasně ejakuloval. Hojer ženě navrhl, ať s ním jde k němu domů, souhlasila. Přestal ji škrtit a na to dívka čekala, vtrhla se mu a utíkala na frekventovanou ulici. Doběhl jí a začal znovu mlátit, to ovšem vidělo mnoho lidí z oken a raději rychle utekl. Oběť policistům moc nepomohla. Byla v šoku a pachateli do tváře ve tmě neviděla. Vrah zklamán tímto neúspěchem začal hledat novou oběť.

V říjnu téhož roku šla padesátiletá Anna Šťastná po můstku přes motolský potok domů. Věkem neodpovídala obětem Hojerových vražd, měla však krásnou postavu a vrah si ji při útoku zezadu spletl s mladší ženou. Annu odtáhl do křoví, kde ji znásilnil a uškrtil. Tělo nechal v poloze, ve kterém bylo. Přes hlavu jí hodil oblečení. Tělo našel kolemjdoucí a opět se rozběhlo policejní vyšetřování. V celé kauze bylo vytipováno tři a půl tisíce možných podezřelých a během výslechu se tento okruh zmenšoval až k Hojerovi. V únoru roku 1982 byl vrah zatčen před dílnou, ve které pracoval. Při výslechu, se k vraždě přiznal. Vyšetřovatelům se, ale nezdálo, že by měl na svědomí pouze jeden trestný čin. Dali mu tužku a papír, aby sám sepsal sebeobvinění z případů znásilnění a exhibicionismu. Pod tíhou důkazů podal přiznání i k ostatním případům. V srpnu 1986 byl obviněn z pěti vražd a odsouzen k trestu smrti, který byl vykonán v pankrácké věznici.⁶⁸

Psychologický profil Ladislava Hojera

S ohledem na neobvyklý způsob deviantního jednání pachatele navázali vyšetřovatelé na spolupráci s odborníky z oboru psychiatrie či sexuologie a sestavili sedmistránkový psychologický profil vraha neboli profil neznámého pachatele. Pachatele hodnotili znalci, jako sexuálního devianta, sadistu nejnebezpečnějšího nekrosadistického typu, který dosahuje nejúplnějšího sexuálního uspokojení vraždou oběti. Je vyloučeno, aby taková těžká pohlavní deviace nebyla spojena s psychopatií a aby se pachatel neodlišoval od běžného průměru vlastnostmi či chováním. Kupříkladu nápadnou uzavřeností, citovým chladem, byl egocentrický, neschopnost navázání

⁶⁸ SLUŠNÝ, Jaromír. *Černá kniha českých bestiálních vražd: nejslavnější kriminální případy dvacátého století*. V Praze: XYZ, 2006, s. 91-103. ISBN 80-87021-06-1.

vztahu se ženami, což se může projevovat, jak ostychem, tak hrubými a cynickými postoji.

Spáchaný čin má podle odborníků typický sadistický charakter daný těmito prvky:

1. Rdoušení či ucpávání dýchacích cest oběti a to velmi pravděpodobně (dle stanovisek soudních lékařů) zaklesnutím krku oběti do ohbí pachatelova lokte při napadení zezadu.
2. Brutální servání oděvu, v tomto případě spíše za použití nože, než za použití rukou.
3. Zasazení velkého počtu neúčelných bodných ran v oblasti celého těla oběti, z nichž většina měla jen malou nebo dokonce nepatrnou hloubku, což ukazuje na zálibné bodání pro potěšení z destrukce a devastace sexuálního objektu.
4. Odřezání vybraných partií těla oběti představujících erotogenní, sexuální oblasti symbolizující ženu.
5. Charakteristická „odevzdaná“ poloha mrtvoly s expozicí obnaženého genitálu.
6. Odnesení odřezaných tkání či orgánů za účelem další manipulace s nimi.

Pokud by nešlo o čin sadistického psychopatického vraha, připadá v úvahu jen psychotik schizofrenního a paranoidního okruhu, ještě méně pravděpodobná je potom osoba z okruhu psychóz, těžších oligofrenií, demencí, stejně jako možnost pachatele s poruchou vědomí. Názor znalců v závěru je takový, že pachatel oběť neznal, bude ve věku od 18-35 let, má štíhlou, svalnatou postavu, pochází z prostředí manuálních pracovníků bez vyučení a jeho jméno se nejspíše vyskytuje v policejní, psychiatrické či soudní evidenci.⁶⁹

V průběhu přípravného řízení proběhlo též zkoumání jeho duševního stavu. Posudek z odvětví psychiatrie, sexuologie a psychologie vypracovalo hned několik odborníků. Vyšetření proběhlo v pěti sezeních. Součástí posudku je i Hojerův důkladný popis: Výška 185 cm, váha 70 kg, štíhlý, svalnatý, nahrbené držení těla a neohrabané klátivé pohyby. Výrazný úhlový profil, dlouhý nos, řídký knírek, úzké oční štěrbin, světlá a nevýrazná barva očí.⁷⁰

⁶⁹ ŠULC, Viktorín. *Lovec Přízraků: Příloha časopisu Policista č. 8* [online]. In: . s. 7 [cit. 2021-03-14]. Dostupné z: <<http://www.mvcr.cz/soubor/pol8-velpril-mens-pdf.aspx>>

⁷⁰ ŠULC, Viktorín. *Lovec Přízraků: Příloha časopisu Policista č. 8* [online]. In: . s. 17 [cit. 2021-03-14]. Dostupné z: <<http://www.mvcr.cz/soubor/pol8-velpril-mens-pdf.aspx>>

Jedním z psychiatrů, který Hojera vyšetřoval, byl také doc. Karel Hynek, který se o své postřehy podělil i v rozhovoru a uvedl, že komunikace s ním vážla, až poté, co se rozpovídal o svých zločinech, které líčil do detailu. Psychiatr měl pocit, že je na sebe i své činy pyšný a nelituje utrpení, které obětem či pozůstalým způsobil. Ženami pohrdal a z tohoto důvodu, se k nim takto choval.

Hojer byl extrémní psychopatická osobnost s absolutní citovou tupostí a scházely mu nejjzákladnější morální vlastnosti. Agresivita společně se sadismem se neprojevovala jen v sexuální oblasti, takže v úvahu nepřipadala ani kastrace ani stereotaktická operace mozku. Operace mozku u agresorů potlačí jejich touhy po násilí a mohou zabránit recidivě. Své zločiny spáchal v přičetném stavu, promyšleně bez známek duševní choroby. Byl uzavřený ve vztahu k ostatním lidem a nekomunikativní. Též patřil k anetickým a asociálním jedincům. Ovšem nepatřil ani k vrahům z vilnosti, ale měl jednu z nejhorších úchylek, jaké mohou být, byl to sexuální agresor s nekrofilními sklony. Při rekonstrukci svých činů se ukázaly prvky Hojerovi osobnosti, a to, že si neuvědomoval závažnost svých činů a druhá byla specifická forma mluveného projevu, slovní obraty a primitivní způsob vyjadřování. Například používal slovní obraty jako „ubral jsem jí kyslík: chytil jsem jí za tlamu, zůstala mi pod rukama.“⁷¹

3.1.3 Kazuistika č. 3

Osobní anamnéza

Jméno pachatele:	Jiří Straka
Přezdívka:	Spartakiádní vrah
Rok narození:	1969
Místo narození:	Praha
Vzdělání:	Odborné učiliště
Zaměstnání matky:	Skladnice
Zaměstnání otce:	Zedník
Sourozenci:	2
Počet obětí:	3
Modus operandi:	Uškrcení, znásilnění

⁷¹ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vrahů současnosti*. Praha: Grada, 2013. s. 393-394. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4.

Sexuální preference:	Brutální sadismus, algolagnie, nekrosadismus, erotická asfyxie
Lokalita:	Česká republika
Věk první vraždy:	16
Vražedná aktivita:	1985
Prediktory:	Sexuální agresivita, algolagnie, IQ125
Typy obětí:	Mladé dívky
Typ vraha:	Lust, Thrill
Trest:	Odnětí svobody na deset let ⁷²

Životopis a popis spáchaných činů

Straka se narodil v roce 1969 a vyrůstal se dvěma sourozenci v úplně a šťastné rodině. Otec několikrát pracoval, jak zedník v zahraničí a výchova dětí byla na matce, která pracovala, jako skladová dělnice a na děti byla přísná. Na základní škole měl výborné výsledky díky nadprůměrné inteligenci okolo 125 bodů IQ. V osmi letech byl Straka vyšetřen v Tomayerově nemocnici na psychiatrickém oddělení, kde vyšetření odhalilo syndrom psychomotorického neklidu s neurotickými rysy a projevy. V osmdesátých letech začal studovat Hornické učiliště a jeho studijní výsledky byly spíše průměrné. Domů dojížděl na víkendy nebo státní svátky. Na učilišti se dopustil několika drobných krádeží.

V roce 1985 od 17. února do 16. května zaútočil na jedenáct žen a bylo mu pouhých šestnáct let. Většinu obětí napadl zezadu a škrtil je, dokud neupadly do bezvědomí. Těla bezvládných obětí opakovaně brutálně znásilnil. Ve třech případech ženy útok nepřežily a k některým mrtvolám se dokonce vrátil a zohavil je. Agresivita a brutalita činů se neustále zvyšovala s každým novým aktem.⁷³ V únoru v roce 1958 poprvé zaútočil na mladou ženu. Dvacetiletou Milanu Hudečkovou napadl zezadu a začal ji škrtit. Žena na něho začala mluvit a slíbila mu, že mu splní, co od ní chce. Smrtící stisk povolil a doprovodil ji do osvětlené části, kde ji o sobě řekl, že je učeň, studuje mimo Prahu a je mu šestnáct let. Jakmile jí začal osahávat, dívka začala křičet a s útoky přestal. Milana hned útok nahlásila na policii a její výpověď byla významným vodítkem. V březnu 1958 zaútočil na devatenáctiletou dívku. Uhodil jí dlažební kostkou

⁷² DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vražd: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vražd současnosti*. Praha: Grada, 2013. s. 414. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4.

⁷³ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vražd: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vražd současnosti*. Praha: Grada, 2013. s. 414. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4.

do hlavy a okradl. O deset dní později opět zaútočil na devatenáctiletou dívku a okradl ji. Další útok následoval v dubnu 1958, kdy si Straka zašel s kamarády v Praze do kina a poté šel na metro a poté tramvaj. Na Ortenovo náměstí vystoupil a z jiné tramvaje vystoupila osmnáctiletá dívka, která byla menší než on, což mu umožňovalo převahu. Na rozdíl od ostatních případů se s Ludmilou Šimovou dal do řeči, která čekala na tramvaj, ale ta stále nejela, a proto se rozhodla jít pěšky. Straka jí navrhnul, že ji doprovodí. Před domem jí začal osahávat a škrtit. Ludmila ztratila vědomí a on si znovu nevěděl rady. Pokusil se oběti pomoci umělým dýcháním. Když se probrala, začal na ni být agresivní. Mladá dívka mu slíbila, že se nebude bránit a navrhla mu, ať jdou do sklepa. Straka vzal její kabelku, a když Ludmila otevřela dveře, zamířil dolů ke sklepu. Na to ovšem vystrašená dívka čekala a vyběhla rychle do patra a začala zvonit na zvonky. Straka se lekl a zmizel i s její kabelkou. Později našla policie Ludmilin občanský průkaz v jeho skřínce na internátě.

V dubnu těsně před velikonočním pondělním jela dvaadvacetiletá Alice Petříčková na návštěvu ke své matce, která bydlela kousek od internátu, kde Straka žil. Alice měla dvě děti a neměla šťastné manželství, proto požádala o rozvod. Večer v pondělí měla Alice sraz se svým milencem. Když mu šla naproti, v parku na ni už čekal Straka, který si vyhlížel svou další oběť. Straka na ni zezadu zaútočil a začal Alici škrtit, až nakonec ztratila vědomí. Znásilnil ji a při aktu ji ucpal nos listím, do úst ji dal směs hlíny a kamínků. Alice přestala po chvíli dýchat a Straka se stal vrahem. Okradl jí, tělo odtáhl do parku, kde ho zaházal listím a odešel. Hledání ženy začalo ještě ten den. Milenec zazvonil u dveří matky Alice, ta mu řekla, že mu Alice šla naproti před pár minutami. Mladík se podivil, proč mu šla naproti, ač byli domluveni, že ji vyzvedne u matky. Alici ale nikde nenašel. Ráno šla matka nahlásit zmizení své dcery na policii. Policejní pátrání začalo hned po nahlášení zmizelé Alice. Netrvalo to dlouho, tělo našel policejní pes zahrabané v parku. Kriminálníisté vyslechli spoustu možných pachatelů ale bez úspěchu.

V květnu téhož roku na zastávce tramvaje vystoupila čtyřiapadesátiletá Vlasta Štěpánková. Byla hezky oblečená a vrahovi se zdála mladší, proto se za ní vydal. Těsně před jejím domem na ni Straka zaútočil. Ženu strhl do stínu dodávky a začal jí škrtit, až ztratila vědomí. Straka začal hledat provaz, který měl v kapse. Mezitím se žena probrala z bezvědomí. Teprve když se ženě snažil provaz obtočit kolem krku, zjistil, že je žena na jeho vkus starší a sexuálně ho nepřitahuje. Ženu nechal bezvládně ležet na zemi, okradl ji a odešel. To jí zachránilo život. Místní lidé zavolali policii a lékaře, kteří

ji ošetřili. Nedokázala útočníka přesně popsat, protože byla v šoku. Požívala těžké trauma a po dvou letech předčasně zemřela.

V tramvaji spatřil hezkou dívku. Byla to třicetiletá lékařka Věra Fikarová, která se rozhodl sledovat, když šla domů ze schůzky. Před jejím domem ji začal škrtit a poté se ji snažil odtáhnout dál. Žena se v křoví probrala a opět mu navrhla, ať jdou blíže ke světlu. Straka souhlasil, ale žena začala křičet. Rychle ji sevřel krk předloktím, takže ztratila vědomí. Když ženu znásilnil, znovu se probrala, tentokrát naposledy. Aby ho nemohla identifikovat, uškrtil ji na ramínku od podprsenky a okradl. Tělo bylo nalezeno ráno kolemjdoucím mužem, který zavolal na policii. Výsledky biologických stop ukázaly, že vraždy spáchal jeden člověk.

V květnu roku 1985 zaútočil Straka potřetí a naposledy. Vyhlídl si jednatřicetiletou Martu Michalčikovou, která šla v ranních hodinách do práce. Zaútočil na ni zezadu a táhnul jí do sklepa starého činžáku, kde přiškrtil, a Marta ztratila vědomí. Vytáhl z kapsy čalounickou nit, kterou si přinesl z domova a obmotal ji kolem krku oběti. Nic nenechal náhodě a též ji kolem krku obmotal ramínko od podprsenky a raději i pásek do jejího svetru. Znásilněnou a polomrtvou ji nechal ve sklepě, kde pomalu umírala. Mrtvou ženu našla vedoucí zeleniny, která ihned volala na policii. Policisté prověřili alibi stovky lidí, ale k ničemu to nevedlo.⁷⁴

Tyto sadistické sexuální vraždy vzbudily paniku veřejnosti. Zejména u mimopražských žen, které se měly zúčastnit nadcházející spartakiády. Díky svědectví obětí, které jeho útok přežily, byl téhož roku dopaden a obviněn ze tří vražd, pěti znásilnění, šesti krádeží a tří loupeží. Při vyšetřování ochotně spolupracoval a do detailu popisoval své spáchané činy. Choval se jako inteligentní muž, který si je vědom svých činů. Jediný moment, kdy projevil lítost, bylo nad jeho dopadením. Při jedné z rekonstrukcí na místě činu žádali občané policisty o jeho vydání, aby jej mohli zlynčovat. Ovšem později byl napaden ve vězení spoluvězni, kteří mu údajně rozkopali genitálie. Podle psychiatrických vyšetření se jeho osobnost označovala citovou plochostí a motivem útoku byla abnormální sexuální agresivita se sklonem k sadismu až nekrosadismu. Zvláštní vlastností, která se u něho ukázala, byla úplná amorálnost, absence citů a egocentrismus. Jeho nebezpečnost zvyšovala velmi dobrá inteligence, nebojácnost, pohotové jednání, rychlá orientace, klamný zevnějšek a tělesné vybavení. Z tohoto vyplývá, že se jedná o asociálního a agresivního psychopata. Byl shledán

⁷⁴ SLUŠNÝ, Jaromír. *Černá kniha českých bestiálních vražd: nejslavnější kriminální případy dvacátého století*. V Praze: XYZ, 2006, s. 107-117. ISBN 80-87021-06-1.

vinným za tři vražd a odsouzen, jako mladiství k nejvyššímu možnému trestu a to k deseti letům odnětí svobody. Pokud by byl v době svých násilných aktů zletilý, tak v tehdejší době by mu hrozil trest smrti a bylo mu uloženo ochranné psychiatricko-sexuologické léčení. V roce 1994 byl z vězení propuštěn díky amnesii presidenta o rok dříve. Jiří Straka dnes žije ve Velkých Losovicích se svou rodinou a přítelkyní s níž se seznámil v psychiatrické léčebně. Vyučil se pekařem a se svou přítelkyní pracuje v prodejně potravin. Nechal si úředně změnit příjmení na Novák a pobírá státní sociální dávky a invalidní důchod.⁷⁵

Psychologický profil Jiřího Straky

K obžalovanému se vyjádřila skupina psychiatrů, která se danému případu pozorně věnovala, neboť z psychiatrického i psychologického hlediska šlo o případ mimořádný. Znalci také uvádějí, že z praxe nebo světového písemnictví není případ jako tento, aby se šestnáctiletý chlapec dopustil série vražd a za tak krátkou dobu po sobě. Straka v době přelíčení doznával svou trestnou činnost, nic jiného mu však nezbývalo. Předsedkyně senátu vyhlásila rozsudek, který se dal očekávat. Vina Jiřího Straky byla plně a bezezbytku prokázána za tři vraždy, dva pokusy o vraždu a dalších patnáct trestných činů. Odsuzuje se k maximálnímu možnému trestu a to deseti letům odnětí svobody v nápravně výchovném ústavu pro mladistvé. Též soud uložil odsouzenému ochranné psychiatrické a sexuologické léčení ústavní formou. Strakův otec prohlásil v dokumentu Česká televize, že by pro syna byl lepší trest smrti a pro ně taky. Dozorci i spoluvězni Straku bili, kopali do genitálií, znásilňovali a chtěli ho donutit k sebevraždě. Pokud si stěžoval, přeložili ho jinam, kde to bylo mnohem horší. Jeden z dozorců ho opakovaně kopal do rozkroku. V nemocnici ho ošetřili.⁷⁶

Straka byl umístěn do psychiatrické léčebny v Bohnicích, kde byl následně kastrován, a k operativnímu zákroku mozku nedošlo, protože pachatel nedal souhlas. Straka byl v roce 2004 propuštěn na svobodu, i když s tím veřejnost nesouhlasila. Odůvodnění propuštění z léčebny bylo, že pachatelova léčba byla ukončena a společnosti už od tohoto deviantního vraha nehrozí žádné nebezpečí. Po propuštění se mu dostalo velkého mediálního zájmu, a dokonce byl pozván do jedné vnitrostátní

⁷⁵ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vražd: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vražd současnosti*. Praha: Grada, 2013. s. 415. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4.

⁷⁶ ŠULC, Viktorín. *Panoptikum sexuálních vražd*. Praha: Epoque, 2015, s. 141-144. Victimima. ISBN 978-80-7425-254-9.

talkshow. Po zhlédnutí televizního pořadu zemřel na zástavu srdce otec jedné z obětí, kterou Straka zavraždil pod okny jejich domu.⁷⁷

3.1.4 Kazuistika č. 4

Osobní anamnéza

Jméno pachatele:	Ivan Roubal
Přezdívka:	Doživotní vězeň Havlova svědomí (přezdívku si vymyslel Roubal sám)
Rok narození:	1951
Vzdělání:	Vlakový průvodčí, dřevorubec
Počet obětí:	5-8+
Modus operandi:	Střelné zbraně, uškrcení
Lokalita:	Česká republika
Věk první vraždy:	41
Vražedná aktivita:	Asi 1992-1994
Prediktory:	Sexuální agresivita, algolagnie, IQ125
Typy obětí:	Muži různého věku
Typ vraha:	Gain, Hedonist
Trest:	Odnětí svobody na doživotí ⁷⁸

Životopis a popis spáchaných činů

Roubal se narodil v roce 1951. Vystudoval střední zemědělskou školou a v roce 1970 získal maturitu. Oženil se a měl syna, který zemřel. Poté se živil jako dřevorubec nebo vlakový průvodčí. Před rokem 1989 působil v „náboženské společnosti“ Svědků Jehovových. Kvůli nedostatku důkazů je jeho vražedná aktivita zaznamenána asi až od roku 1991. Některá potencionální těla obětí nebyla doposud nalezena, ovšem jejich spojitost s Roubalem byla však v mnoha případech potvrzena. V roce 1991 si pronajal usedlost Pohádka v Čachrově se záměrem chovu jelenů, ale nedostal povolení, a proto se pustil pouze do chovu vietnamských prasat a slepic.

⁷⁷ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vražd: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vražd současnosti*. Praha: Grada, 2013. s. 415. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4.

⁷⁸ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vražd: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vražd současnosti*. Praha: Grada, 2013. s. 389. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4.

Seznámil se zde s mužem, který chtěl v blízkosti postavit vodní pilu a brzy se stal jeho obchodním partnerem. K výstavbě vodní pily nedošlo, jelikož muž náhle zmizel i s jeho přítelkyní. Roubal jejich zmizení odůvodnil tím, že odcestovali do Německa, což by nebylo tak podezřelé, nebýt faktu, že používal jejich vozidlo a začal rozprodávat jejich majetek. Později Roubalův syn vypověděl na policii, že mu otec o tom, jak muže se ženou zavraždil a jejich těla nechal sežrat prasaty. V následujících dvou letech vraždil muže rozdílného věku na různých místech.⁷⁹

V roce 1993 se v septiku našly lidské pozůstatky patřící taxikáři Vladimíru Strnadovi, se kterým Roubal odjel. Další den začal užívat jeho automobil a věci. Další obětí se stal Josef Suchánek, jehož ostatky se našly při vypouštění rybníka u Veselí nad Lužnicí. Druhý den Roubal odcizil a rozprodal všechny věci z bytu muže. Ještě téhož roku se v pražských Letňanech našlo tělo Václava Dlouhého svázané do kozelce v jeho vlastním bytě.⁸⁰ Typické pro jeho vraždy byl zvláštní způsob svázání oběti do kozelce takovým stylem, že se oběť uškrtila vlastní vahou. Ke zločinům, které byly později prokázány důkazným šetřením, došlo až kolem roku 1994. Roubal se společně s jinými pachateli vloupal do jedné pražské autopůjčovny, kde tou dobou byli ještě tři muži, které svázali elektrickým kabelem. Odcizili hotovost, nějaké elektrické spotřebiče a místo činu opustili. O pár minut později se na místo činu vrátil už jen Roubal, který oběti svázal kabelem kolem krku a těla do specifického samoškrťacího kozelce. Jedné oběti se však podařilo z vražedného uškrcení vymanit a hned poté padal detailní popis pachatele policii (oběť si později údajně nebyla popisem pachatele jista). Po dobu čtyřletého soudního řízení došlo k několika skutečnostem, které přilákaly pozornost mnoha médií. Například v roce 1997 zapomněl soudce Roubalovi prodloužit vazbu a díky této chybě musel být pachatel propuštěn. Police ho znovu zatkla před vězeňskou bránou, údajně byl ve stavu drogového opojení a též kvůli podezření, že chce opustit zemi. Podal si žádost o azyl ve Švýcarsku a psal dopisy tehdejšímu prezidentovi Václavu Havlovi. Domáhal se stíhání některých policistů a ministryně spravedlnosti za údajné zločinecké spiknutí. U jedné z kauz se dožadoval předvolání kardinála, ale soud v jeho žádosti nevyhověl. Dosouzen byl k doživotnímu trestu odnětí svobody a dodnes požaduje přezkoumání případu. Roubal je nespokojený a domáhá se svého domnělého

⁷⁹ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vražd: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vražd současnosti*. Praha: Grada, 2013. s. 389. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4.

⁸⁰ FIGULA, Topi. Ivan Roubal, jeden z nejděsivějších vražd Česka – tady je jeho příběh. *Zoommagazin.iprima.cz* [online]. Praha: FTV Prima, 2021 [cit. 2021-03-23]. Dostupné z: <<https://zoommagazin.iprima.cz/historie/jeden-z-nejdesivejsi-vrahu-ceska-tady-je-jeho-pribeh>>

práva. Jednou z jeho posledních mediálních aktivit bylo podané trestní oznámení na VZP za to, že mu odmítla poskytnout samonosné punčochy na křečové žíly. Též obvinil vězeňskou službu, která podle něj nepřesným léčením zhoršila jeho zdravotní stav a ve věznici v Karviné umírá ve věku 64 let.

Psychologický profil Ivana Roubala

Z posudků i rozhovorů soudních znalců je zřejmé, že má Roubal dobré teoretické schopnosti a velkou slovní zásobu. Psychology a psychiatry byl klasifikován jako osobnost silně defektivní, bezcitná, narcistická, sobecká a egocentrická. Taky pohrdal lidmi a jeho největší hodnotou byly peníze a majetek. Při dosahování těchto cílů byl Roubal velice bezohledný, surový a schopen krutosti a agrese. Ve vyostřených situacích se dokázal ovládat velmi dobře. Jeho IQ činí 112, čili je označován za mírně nadprůměrného a znalci posudek uzavřeli prohlášením, že „objektivní možnosti jeho resocializace jsou v rámci současného systému velmi omezené.“⁸¹

3.1.5 Kazuistika č. 5

Osobní anamnéza

Jméno pachatele:	Jaroslava Fabiánová
Přezdívka:	Hospodská harpie, vraždící siréna
Rok narození:	1965
Místo narození:	Děčín
Vzdělání:	Žádné
Sourozenci:	2
Počet obětí:	4
Modus operandi:	Nůž, sekáček, předávkování, kladivo
Lokalita:	Česká republika
Věk první vraždy:	16
Vražedná aktivita:	1981-2003
Prediktory:	V dětství byla znásilněna, v šestnácti letech byla odsouzena za vraždu, patrně IED, juvenilní delikvence
Typ vraha:	Gain, Missionary

⁸¹ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vrahů současnosti*. Praha: Grada, 2013. s. 389-390. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4.

Typy obětí:	Muži ve věku 31-84 let
Trest:	Trest odnětí svobody na doživotí, možnost propuštění v roce 2036 ⁸²

Životopis a popis spáchaných činů

Jaroslava Fabiánová se narodila v roce 1965 v České republice. Podle mnohých zdrojů je nadprůměrně inteligentní, ovšem na malicherné podněty reaguje vysoce agresivně. Na rané dětství prý vzpomíná se slovy: “Na své dětství vzpomínám ráda. V kolektivu jsem neměla žádné problém, neutíkala jsem z domova, nelhala jsem a ani jsem se netoulala. Byla jsem vlastně vzorná.“ Skutečný příběh byl ovšem úplně jiný. V dětství byla údajně znásilněna a to opakovaně, což by vysvětlovalo její agresivitu k mužům. Klíčovým obdobím jejího života byl třináctý rok, tedy období puberty. Po rozvodu rodičů, kteří nejevili zájem o ni, ani o její dva sourozence ocitla na ulici, kde se stala soběstačnou a přizpůsobivou dívkou.

První vraždy se dopustila v pouhých šestnácti letech. Zabila osmdesátiletého muže, který ji platil za sexuální služby. Usmrtila ho několika údery kladivem a zhruba dvaceti ranami ševcovským šídlem do obličeje. Jako mladistvá byla shledána vinnou a odsouzena na pět let ve vězení. Po odpykání trestu se krátce živila, jako výhybkářka u Českých drah. Přešla však k rychlejšímu získání peněz a to k prostituci. Lákala muže na pohlavní styk, poté je uspala a okradla. Jeden z těchto mužů byl kardiak a podání uspávacích léků mu způsobilo zástavu srdce. Opět byla odsouzena k odnětí svobody v délce deseti let. V roce 2001 byla po odpykání dvou třetin propuštěna na svobodu a dalších dvou vražd se dopustila v roce 2003. Nejprve usmrtila čtyřiaosmdesátiletého muže šesti údery sekáčkem do hlavy v jeho bytě, který mnohdy navštěvovala. Z bytu bylo odcizeno několik cenností i s obrazy, které byly vyříznuty z rámců. Fabiánová vypověděla, že jí je muž daroval při její návštěvě, a když odcházela z bytu, byl muž naživu. Avšak pachové stopy vyloučily jiné osoby na místě činu. O dva měsíce později byl zavražděn jednatřicetiletý muž osmatřiceti ranami hrotnatým nástrojem a obžalovaná přiznala, že oběť opět znala. V den vraždy muže navštívila a okradla, nicméně vraždy se nedopustila. Za nehty oběti se našel vzorek DNA a na oblečení muže byly nalezeny skvrny spermatu. Existují dvě možná vysvětlení a to pachatelka měla s obětí sexuální styk před usmrcením anebo s jeho údem manipulovala až po vraždě.

⁸² DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vražd: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vražd současnosti*. Praha: Grada, 2013. s. 248. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4.

Soudní znalec popsal Fabiánovou u soudu takto: „Je to lesbicky orientovaná žena s nadprůměrným IQ a neodstranitelnou poruchou osobnosti. Je bezcitná, zahleděná do sebe, egocentrická, vraždila muže pro peníze a nic jiného než doživotí si nezaslouží.“ Ve vězení považují Fabiánovou za silnou a dominantní ženu, která má mezi mužskými trestanci mnoho obdivovatelů. V roce 2004 byla odsouzena k trestu odnětí svobody na doživotí s možným propuštěním nejdříve v roce 2036. Tedy ve věku jednasedmdesáti let. U vrchního soudu se Fabiánová bránila slovy: „Jak si někdo může myslet, že bych se s prominutím při mé inteligenci vracela do bytu zakrýt trestný čin krádeže mnohem závažnějším trestným činem vraždy, za který by mi hrozil vyšší trest.“⁸³

Psychologický profil Jaroslavy Fabiánové

Jaroslava Fabiánová vraždila se spontánní brutalitou, že o mechanismu násilného usmrcení nemohlo být pochyb. Až po usmrcení oběti se začala starat o zisk. Jinak řečeno motiv obohacení byl vždy prvotní, však vražedné řádění ho dokázalo přesunout, nikoliv na vedlejší, ale na souběžnou kolej. S likvidací usvědčujících stop si nedělala vůbec žádné starosti. Znalecký posudek o zkoumání duševního stavu sestavili mediální experti doc. MUDr. Jaroslav Zvěřina a prof. PhDr. Petr Weiss. Posudek má pouhých patnáct stránek souhrnného materiálu. Znalci potvrdili smíšenou poruchu osobnosti s převládajícími rysy nezdrženlivosti a sociální i emocionální maladaptace. Také sklony k řešení psychicky zátěžových situací v sociálních vztazích brachiálním násilím a též zvýšenou pravděpodobnost manifestně agresivních projevů. V osobní a rodinné anamnéze Fabiánová uvádí: „Že rozvod rodičů pro ni nebyl zásadní trauma, na druhou stranu ji a mladšího brácha rodiče nechtěli, natož sestru s poškozeným mozkiem, která je zbavena svéprávnosti a pobývá v ústavu.“ Neuznávala mužské rodinné autority. Hádala se s otcem a i s novým matčíným partnerem. Jejím záliby byl zájem zvířata a přírodu, je společenská a snadno se seznamuje. Problém s drogami či alkoholem na svobodě neměla. Znalcům přiznala jen, že porušila zákaz do města Prahy, který měla na pět let, dále také kradla a za smrt jedné z obětí se přiznala jen, protože ji policisté bili a chtěla, aby už přestali. Hned poté dodala, že nikdy nikoho

⁸³ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vražd: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vražd současnosti*. Praha: Grada, 2013. s. 248-249. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4.

nezabila. První sex se ženou měla ve vazbě v osmnácti letech a k prvnímu pohlavnímu styku s mužem došlo, když jí bylo dvacet let.⁸⁴

3.1.6 Kazuistika č. 6

Osobní anamnéza

Jméno pachatele:	Petr Zelenka
Přezdívka:	Heparinový vrah
Rok narození:	1976
Vzdělání:	Střední škola zemědělská (dále pomaturitní studium na střední zdravotnické škole v oboru zdravotnický záchranář, zaměření maturitní zkoušky na neodkladnou přednemocniční péči)
Vzdělání matky:	Střední odborné učiliště
Zaměstnání matky:	Uklízečka, zahradnice
Vzdělání otce:	Střední průmyslová škola
Zaměstnání otce:	Vedoucí výroby
Sourozenci:	1
Počet obětí:	9-17+
Modus operandi:	Heparin (antikoagulant)
Lokalita:	Česká republika
Věk první vraždy:	30
Vražedná aktivita:	2006
Prediktory:	V opilosti deprese nebo agresivita, chronická lhavost, egocentrismus, narcismus, IQ 105
Typy obětí:	Pacienti různého věku na oddělení ARO
Typ vraha:	Mercy, Power, Hedonist
Trest:	Doživotí ⁸⁵

⁸⁴ ŠULC, Viktorín. *Panoptikum sexuálních vražd*. Praha: Epoque, 2021, s. 457-459. Victima. ISBN 978-80-7557-229-5.

⁸⁵ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vražd: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vražd současnosti*. Praha: Grada, 2013. s. 439. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4.

Životopis a popis spáchaných činů

Zelenka se narodil předčasně v sedmém měsíci těhotenství roce 1976, jako prvorozené dítě do rodiny středoškolsky vzdělaných rodičů. O dva roky později se narodila jeho sestra. Se sestrou měl dobrý sourozenecký vztah, jak po dobu dětství, tak i v dospívání. Mýval pocit, že na něj i sestru je nahlíženo zejména otcem dvojitým metrem. V dětském kolektivu byl nekonfliktní a měl dobrý prospěch ve škole. Otec byl hlavou rodiny. Byl přísný, direktivní, zásadový a měl poslední slovo. Matka, byla spíše submisivní a senzitivní. Od obou rodičů se dětem dostávalo pochopení a podpory. Když mu bylo pouhých devět let, byla jeho matka hospitalizována na psychiatrii z důvodu depresí po různých konfliktech v pracovním prostředí. Zelenka vystudoval střední zemědělskou školu ale, lákalo ho pracovat ve zdravotnictví, a proto rozhodl pro pomaturitní studium v oboru zdravotnický záchranář. Po vystudování vystřídal více zaměstnání ve zdravotnictví, ovšem pro nespolehlivost a absence byl opakovaně propuštěn. Měl několik heterosexuálních vztahů, ale jen jeden z nich byl dlouhodobější. V šestadvaceti zažil svou první homosexuální zkušenost. Poté si našel partnera a v zaměstnání byl pečlivý, ochotný a oblíbený v kolektivu. Na oddělení, které se posléze stalo místem činu, pracoval přes sedm let. Absolvoval třetí maturitní zkoušku z ošetrovatelství a rozšířil si kvalifikaci za záchranářské na všeobecnou. Měl potřebu se zviditelňovat, ale spíše za účel vyhnout se nepříjemnostem a proto lhal například o tom, že má vystudovanou vysokou školu, magisterský titul, a že oba jeho rodiče jsou již po smrti. Po nějaké době však začalo docházet k rozvratu na více frontách. V zaměstnání začal pociťovat úzkost a také druh profesionálního vyhoření, jeho parter si našel novou práci, kvůli které musel být mimo spolčené obydlí a rozhodl se o své orientaci říci rodičům. Jeho otec toto nesl těžce a musel se s orientací syna delší dobu smířovat. Otcovy myšlenky byly takové, že se jeho syn odlišuje od jeho představ a asi nebude mít vnoučata. Zelenka řešil své období krize alkoholem, po němž byl buď, v depresi sklíčeny, plačtivý nebo popadl agresivnímu chování vůči svému partnerovi a po hádce ničil nábytek v jejich společném bytě.

Přibližně v tomto období začal farmakologicky experimentovat na pacientech ve svém zaměstnání. Zprvu zkoušel a pozoroval reakce po aplikaci léku na spaní a mírnění napětí dormicum ze skupiny benzodiazepinů v kombinaci s inzulinem. S těmito léky nebyl však spokojen, a proto přestoupil k aplikaci heparinu, antikoagulantu, tedy prostředku, který snižuje krevní srážlivost. Výběr oběti nebyl nijak specifický, heparin

aplikoval tomu, na koho to zrovna padlo, ke komu měl lepší přístup, aby nebyl odhalen. Pacienti pro něj byli jen dalším „kusem“, mnohými z desítek či stovek těch, kteří prošli oddělením. Smrt a komplikace byly na anesteziologicko-resuscitačním oddělení celkem běžným stavem, a proto se mu dařilo vraždy bez podezření zakrývat. I přes jeho odhalení byl stále přesvědčen, že mu nemůže nikdo nic dokázat. Je pravda, že od počátku Zelenkovy vražedné série nebylo hned podezření na záměrný čin, ale úmrtí pacientů za klinicky zvláštních okolností byla předmětem zájmu, pochyb a konzultací primáře oddělení MUDr. Pavla Longina s jinými odborníky z ostatních nemocnic. Závažné poruchy hemokoagulace se na těchto odděleních vyskytují průměrně dvakrát do roka a aktuální četnost případů vyvolala mnoho otázek. Postupným vyvracením různých hypotéz dospěl primář až k podezření na Zelenku, jako vraha. Proces byl bohužel dost dlouhý a vývoj kauzy nasvědčuje předpokladu, že pokud by Zelenka z kliniky odešel a měnil zaměstnání, tak vzhledem k obtížné odhalitelnému heparinu, jakožto příčinou smrti a patrně pokračující vražedné aktivitě by byl obtížně odhalitelný. Rozměrem této kauzy by se mohl časem přiblížit k Haroldu Shipmanovi, který byl vrahem ve zdravotnickém prostředí, a bylo mu prokázáno 250 případů, ovšem odhady vyšetřovatelů uvádějí až o 1 000 pacientů, u kterých byla příčina smrti obtížně vysvětlitelná. Zelenka byl odsouzen za sedm vražd, ale sám uvedl čísla devět až deset.

Psychologický profil Petra Zelenky

V profilu Zelenky nacházíme shodné znaky s vrahy typu mercy killer, tedy vrahy z milosrdenství. V podobném prostředí se vyskytují i vrazi z pohnutek nadvlády a moci typu power killer nebo vrazi z potěšení hedonist killer, ovšem Zelenka je atypický. Z každého z těchto typů má kousek a hlavním pojátkem je místo činu a typ oběti, ale hlavní motivy u soudního líčení byly naprosto odlišné. Motivem pro vraždy byla touha dostat lékaře do pozice nevědomí a bezradnosti, též mu byla příjemná situace chaosu, který neustával. Rád pozoroval lékaře, kteří dlouze studují záznamy a vůbec netuší, co se děje a co by pro to mohli dělat. Dělalo mu radost to, že jen on ví, čím je způsobeno závažné zhoršení pacienta a že je jednoduchý způsob podání jiného léku jako protamin sulfát, který by pacientovi okamžitě pomohl. Což neučinil a těšil ho nejen boj pacienta o život ale selhání doktorů. Byl to čin ze msty ke všem lékařům, ne ke konkrétní osobě. Byl si jistý, že nebude odhalen, protože úmrtím nebyl přikládán hlavní význam a nikdo nepředpokládal lidské přičinění. Neprojevoval žádnou lítost, pociťoval

možné pocity výčitek sebevědomí, ale ty se rychle vytratily. Vnímal, že si zahrává s lidským životem, ale to, že pacient přežil, mu bylo lhostejné. Byla v škodolibost, pomsta, sabotážní aktivita zaměstnance, který byl velmi oblíbený v pracovním kolektivu a nikdo z kolegů by jej nepodezřival. V období vražedné série si kolegové všimli pár změn chování například podrážděnosti, ale jinak o něm vypověděli, že byl pracovitý, pečlivý a milý kolega. Usmrcování pacientů používal zcela aneticky, jako nástroj zlomyslného ověřování a manipulace s nadřízenými. Projevoval však schopnost organizace činu, vyčkával na vhodnou dobu, ale pokud tato situace vhodná nebyla, neudělal nic, co by ho mohlo prozradit. Ovšem naopak když vhodná chvíle byla, pacientovi aplikoval heparin, jako by ukončení cizího života bylo zcela běžné a odešel dělat jinou práci. Vnímal to tak, že pacienti jsou zde proto, aby se léčili a pokud to jejich tělo nezvládne a nevyrovná se s aplikací heparinu, tak prostě umřou a hotovo.

U „heparinového vraha“ Petra Zelenky nebyla soudními znalci zjištěna žádná duševní nemoc, ale upozorňovali na akcentované osobnostní rysy s patrnou sebestřednou, nezralou a astenickou etiologií. Je osobností anomálií, charakterově vadnou s převahou rysů egocentrických a narcistických. Má nízkou schopnost empatie, chová se chladně ve vztahu k sociálnímu okolí. Trestná činnost nebyla ovlivněna ani nadměrným užíváním alkoholu či uklidňujících léků a svých činů si byl zcela vědom. Motivem těchto vraž, byla potřeba intenzivního a vnitřního prožitku při jeho prázdnotě. Poté co byl Zelenka usvědčen primářem nemocnice, tak byl propuštěn z pracovního poměru a podezření bylo předáno na ředitelství nemocnice. Následovalo dlouhé formulování trestního oznámení a mezitím Zelenka nastoupil do jiné nemocnice, kde mohl hypoteticky v trestné činnosti pokračovat. K okamžitému zatčení došlo, až poté co se do kauzy opět vložil primář Longin, který osobně zakročil na policii.⁸⁶

⁸⁶ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vraž: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vraž současnosti*. Praha: Grada, 2013. s. 439-441, Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4.

4. Vyhodnocení

Případy jednotlivých kazuistik jsou seřazeny podle vražedné aktivity sériových vrahů. Z výše uvedených případů vražd je možné najít podobnosti ve způsobu páchaní trestného činu vraždy, motivu, věku páchaní první vraždy, vzdělání a rodinném zázemí.

Shody ve způsobu provedení: V prvním případě Mrázka byly vraždy spáchány u první oběti ubitím, znásilněním a okradením, u dalších obětí pachatel použil střelnou zbraň, popřípadě škrcení znásilnil je a okradl. V jednom případě použil i sekyru, jako vražedný nástroj. Oběti byly různého věku, spíše mladší a ženy, které si vyhlídl na projížděče na kole.

U druhého případu Hojer své oběti bil, škrtil je, znásilnil je a u jedné z obětí odřízl genitálie, které si odnesl následně domů. Oběti byly ženy různého věku, které neznal.

Ve třetí kazuistice Straka své oběti napadl zezadu, uškrtil je, následně je znásilnil a okradl. Napadal a vraždil mladé dívky. Straka jezdil ze školy domů pouze na víkendy nebo svátky, což mu umožňovalo vraždit a následně odjet zpět do školy.

Čtvrtý zkoumaný pachatel Roubal své oběti svázal do kozelce, škrtil je nebo použil střelnou zbraň. Všechny oběti byly muži různého věku, které znal a obohacoval se jejich majetkem, který používal nebo rozprodal. Jeho největší hodnotou byly peníze a majetek.

V pátém případě, vraždy páchala jako jediná žena ze zkoumaných případů. Fabiánová své oběti uspávala, používala kladivo, nůž či sekáček. Vraždila muže od 31-84 let, které znala a okrádala je. V dětství byla několikrát znásilněna, a proto měla odpor k mužům.

U šestého případu Zelenka svým obětem různého věku aplikoval heparin, na oddělení ARO. Své oběti si vybíral podle přístupnosti, a aby nebyl odhalen.

Mrázka vzrušoval samotný přípravy vraždy a její provedení kromě soulože s mrtvou obětí. Někdy ejakuloval už při střelbě. Hojer má z těchto vybraných případů nejhorší deviace a tou je sexuální agresor s nekrofilními sklony. Též ho vzrušoval akt vraždy a následné znásilnění či ukájení se nad mrtvým tělem. Straka je jediným z případů, který se dopustil série vražd hned po sobě v ten samý rok. U Fabiánové a Roubala je zásadní obohacení z vraždy. Zelenkovi dělalo dobře pozorovat lékaře, jak nemohu uzdravit pacienta a že jen on ví, co může oběti pomoci.

Společný motiv: Ve čtyřech případech pachatelé svou oběť usmrtili uškrcením a ve třech případech svou oběť znásilnili. Vrazi, jako Mrázek, Hojer a Straka trpěli

nekrofilii či brutálním sadismem. Pachatel touží po moci nad obětí a vzrušuje ho už sama příprava vraždy a její následné provedení. Mrázek, Roubal a Fabiánová se obohacovali na úkor druhých a neměli žádné výčitky svědomí. Ve dvou případech použili střelnou zbraň a též ve dvou případech své oběti uspávali, buď za účelem obohacení, nebo touhy vidět, jak si ostatní neví rady s uzdravením oběti. Čtyři kazuistiky poukazují na to, že pachatelé své oběti okrádali až po usmrcení.

Věk provedení první vraždy: Straka a Fabiánová spáchali první vraždu, jako mladiství v 16 letech. Hojer, Mrázek a Zelenka se dopustili první vraždy do 30 let. Jen Roubal uskutečnil svou první vraždu ve 41 letech.

Vzdělání: Pouze Roubal a Zelenka vystudovali střední školu s maturitou. Roubal vystudoval střední zemědělskou školu s maturitou a živil se jako dřevorubec nebo vlakový průvodčí. Měl dobré teoretické schopnosti a bohatou slovní zásobu. Zelenka vystudoval střední zemědělskou školu a dále pomaturitní studium na střední zdravotnické škole v oboru zdravotnický záchranář a pracoval na oddělení ARO. Ovšem pro nespolehlivost a absence byl opakovaně propuštěn z různých zaměstnání ve zdravotnictví. V pracovním kolektivu byl oblíbený. Hojera dokončil odborné učiliště bez maturity, v oboru sklenář. Jeho mluvený projev byl velmi primitivní. Mrázek do svých patnácti let absolvoval pouze pět tříd na základní škole a poté pracoval, jako pomocný dělník. Fabiánová nedokončili ani základní školu, ale pracovala, jako výhybkářka u Českých drah. Později si peníze vydělávala prostitucí či uspávala muže, které okrádala. Zisk pro ni byl vždy prvotní. Straka dojížděl na odborné učiliště a na víkendy či svátky se vracel domů. Oproti ostatním Straka a Roubal byli vysoce nadprůměrní s IQ 125, Zelenka měl IQ 112 a Fabiánová je nadprůměrně inteligentní. Z těchto zkoumaných případů na tom byl nejhůře Hojer s podprůměrným IQ 88.

Rodinné zázemí: Mrázek neprožil šťastné dětství, jeho otec hodně opil a vybíjel si na celé rodině vztek. Též neměli moc peněz a obývali starý vagon. On i jeho sourozenci kradli jídlo, peníze a cennosti. Hojer pocházel z prosté rodiny. Brzy mu zemřel otec a musela se o něj a jeho sourozence starat pouze matka. Straka vyrůstal v úplné a poměrně šťastné rodině. Matka na něho i sourozence byla přísná. Roubal se oženil a měl syna, který zemřel. Přidal se k náboženskému spolku, svědkové Jehovovi. Fabiánová byla v dětství opakovaně znásilněna a po rozvodu rodičů skončila na ulici i se svými sourozenci. Musela se o sebe postarat sama. Kradla a také se uchýlila k prostituci. Zelenka se narodil do rodiny středoškolsky vzdělaných rodičů. Se svou mladší sestrou měl dobrý sourozenecký vztah. V rodině byl otec ten, kdo měl poslední

slovo a byl přísný či direktivní. Matka spíš stála za otcem a podřídila se mu. Od obou rodičů se mu dostávalo podpory a pochopení.

Všechny případy se shodují v psychologických profilech pachatele. A to v egocentrickém chování k obětem nebo při výslechu. Též v chladném či bezcitném chování k okolí. Neprojevují žádnou lítost k obětem či pozůstalým a nemají žádné sociální citění.

ZÁVĚR

V bakalářské práci jsem začala popisem trestného činu, skutkové podstaty a vývojovými stádii trestného činu. Další kapitola se věnuje charakteristice trestného činu vraždy, členěním vražd, definicí mnohonásobných vražd a v neposlední řadě rozdílem mezi vraždou a zabitím. Kapitola nesoucí název Etiologie a fenomenologie sériových vražd se věnuje se včasnému diagnostikování, prevenci poruch chování a popisem této kriminality. Jako například určení přesné lokace všech vražd jednoho pachatele. Kapitola Pachatel kriminogenních faktorů definuje typy pachatele, pohlaví pachatele, věk pachatele, profilování pachatele a nápravu pachatele.

Nejvíce jsem čerpala z knižních zdrojů, z trestně právních předpisů a ověřených internetových zdrojů. Největším přínosem mi byly knižní zdroje, hlavně publikace od Andreje Drbohlava Psychologie sériových vrahů, ve které jsem našla spoustu potřebných informací k mé práci.

Druhá část práce se zabývá metodikou, která se věnuje šesti kazuistikám, v nichž jsou charakteristické popisy pěti mužů a jedné ženy na území České republiky. Je nutno podotknout, že popisy jednotlivých sériových vrahů jsou nejvíce obsáhlé ve straších případech, o kterých je mnohem více informací, než o případech, které jsou z nedávných dob. Snažila jsem se v této části vystihnout to nejdůležitější o jejich životě, o všech jejich vraždách a též o následném dopadení vyšetřovateli.

Svoji práci jsem zaměřila na sériové vrahy na území České republiky po roce 1948, kteří spáchali trestné činy samostatně, a hledala jsem u nich společné charakteristické rysy. Každý z vybraných případů je něčím odlišný, ale našla jsem u nich i mnoho společného. Jako kupříkladu ve způsobu provedení vraždy, motivu vraždy, věku provedené první vraždy, vzdělání a rodinném zázemí, jak je výše uvedeno.

Dobré rodinné zázemí měl Straka a Zelenka oproti Mrázkovi, Hojerovi a Fabiánové, kteří ho, tak dobré neměli. O Roubalově dětství nejsou uvedeny informace. Rodinné zázemí je pro každého z nás nejdůležitější už od dětství. Pokud se v rodině vyskytují sociálně patologické jevy, je možné, že to bude mít na jedince fatální dopad.

Na základně porovnaných poznatků získaných při zpracování Metodické části mě překvapilo to, že Spartakiádní vrah Jiří Straka, kterému bylo pouhých 16 let, se dopustil sérií vražd hned po sobě v krátkém časovém úseku, a to v období jednoho roku. Přičemž sérioví vrazi, mají mezi vraždami časovou prodlevu i pár měsíců či let a nikdo

neví, kdy začnou opět vraždit. U sériových pachatelů jsem našla více shodných rysů podobnosti, kdy pachatelé své oběti škrtili, znásilňovali je a okrádali je. Též v psychologickém profilu pachatele, kdy vrazi byli chladní, bezcitní a neprojevovali lítost.

Domnívám se, že cíl mé bakalářské práce, který jsem si vytyčila v úvodu, se mi podařilo splnit a doufám, že po přečtení mé bakalářské práce, bude čtenář schopen umět rozlišit sériového vraha od masového vraha a navzájem je nezaměňovat. Také jak se které typy projevují a popis charakteristiky typické pro sériového vraha. Též věřím, že tato práce bude pro mnohé přínosná, jako byla právě pro mě.

Je potřeba říci to, co již bylo naznačeno v úvodu, sérioví vrazi jsou nevyzpytatelní a nikdo si nemůže být zcela jist, že nebude jeho další obětí.

Seznam bibliografických odkazů

Literární zdroje

1. ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Policejní psychologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2006. ISBN isbn80-86898-73-3.
2. DOUGLAS, John E. *Crime classification manual: a standard system for investigating and classifying violent crimes*. 2nd ed. San Francisco, Calif.: Jossey-Bass, 2006. ISBN 0787985015.
3. DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vrahů současnosti*. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4.
4. DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie masových vrahů: příběhy temné duše a nemocné společnosti*. Praha: Grada, 2015. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-5599-1.
5. GRŮVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST a Ivana ZOUBKOVÁ. *Kriminologie*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-614-3.
6. HELUS, Zdeněk. *Úvod do psychologie*. 2., přepracované a doplněné vydání. Praha: Grada, 2018. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4675-3.
7. HRADIL, Petr. *Právo pro gymnázia, obchodní akademie, střední a vyšší odborné školy: podle právního stavu k 1. 1. 2017*. Valašské Klobouky: Petr Hradil, 2017. ISBN 978-80-270-2590-9.
8. CHMELÍK, Jan, Jaroslav IVOR a Viktor PORADA. *Trestní právo hmotné*. Praha: Linde, 2007. Vysokoškolské právnické učebnice. ISBN 978-80-7201-652-5.
9. JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 2. ,aktualiz. vyd. Praha: Linde, 2006. ISBN 80-7201-630-.
10. KRATOCHVÍL, Vladimír. *Trestní právo hmotné: obecná část*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7179-082-2.
11. MAREŠOVÁ, Alena, Radovan HAVEL, Milada MARTINKOVÁ a Miroslav TAMCHYNA. *Násilná kriminalita v nejisté době*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2015. ISBN 978-80-7338-149-3.
12. MATOUŠKOVÁ, Ingrid. *Aplikovaná forenzní psychologie*. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4580-0.
13. MITLÖHNER, Miroslav. *Trestní právo hmotné*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2010. ISBN 978-80-7435-069-6.

14. MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika*. 2., přeprac. a dopl. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2004. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 80-7179-878-9.
15. NOVOTNÝ, František a Josef SOUČEK. *Trestní právo hmotné*. 3., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. ISBN 978-80-7380-291-2.
16. PAVLOVSKÝ, Pavel. *Soudní psychiatrie a psychologie*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2012. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4332-5.
17. SLUŠNÝ, Jaromír. *Černá kniha českých bestiálních vražd: nejslavnější kriminální případy dvacátého století*. V Praze: XYZ, 2006. ISBN 80-87021-06-1.
18. ŠULC, Viktorín. *Panoptikum sexuálních vražd*. Praha: Epocha, 2015. Victima. ISBN 978-80-7425-254-9.
19. ZOUBKOVÁ, Ivana a Jana FIRSTOVÁ. *Kriminologie: aktuální problémy*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2013. ISBN 978-80-7251-395-6.

Legislativní dokumenty

1. ČESKO: zákon č. 2/1993 Sb., listina základních práv a svobod, čl. 6, [online]. [cit. 2021-01-03]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-2>
2. ČESKO: zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, § 13 [online]. [cit. 2021-01-03]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>
3. ČESKO: zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, § 14 [online]. [cit. 2021-01-03]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>
4. ČESKO: zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, § 140 [online]. [cit. 2021-01-04]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>

Elektronické zdroje

1. PIGULA, Topi. Ivan Roubal, jeden z nejděsivějších vražd Česka – tady je jeho příběh. *Zoommagazin.iprima.cz* [online]. Praha: FTV Prima, 2021 [cit. 2021-03-23]. Dostupné z: <https://zoommagazin.iprima.cz/historie/jeden-z-nejdesivejsi-vrahu-ceska-tady-je-jeho-pribeh>
2. ŠULC, Viktorín. *Lovec Přízraků: Příloha časopisu Policista č. 8* [online]. [cit. 2021-03-14]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/soubor/pol8-velpril-mens-pdf.aspx>

3. ŠULC, Viktorín. *Lovec Přízraků: Příloha časopisu Policista č. 8* [online]. [cit. 2021-03-14]. Dostupné z: <<http://www.mvcr.cz/soubor/pol8-velpril-mens-pdf.aspx>>

Seznam zkratk

ARO – Anesteziologické a resuscitační oddělení

DNA – Deoxyribonukleová kyselina

FBI – Federální úřad pro vyšetřování

Porucha IED – Intermittentní explozivní porucha

VZP – Všeobecná zdravotní pojišťovna

Seznam tabulek

Tabulka 1: Drbohlav, A. Psychologie sériových vrahů, 2013